

NOTAT

Sagsbehandler
Dorthe Marie Leth Andersen
Direkte telefon
99 74 10 25
Dato
17. november 2025
Sagsnummer
21-013461

Sammenfattende redegørelse - For Kommuneplantillæg nr. 17, Lokalplan nr. 482, for et område til teknisk anlæg ved Stenmose, Ådum med tilhørende miljørapport

Byrådet besluttede den 17. juni 2025, at sende Forslag til Kommuneplantillæg nr. 7 til Kommuneplan 2025-2037 og Forslag til Lokalplan nr. 482 for et område til teknisk anlæg ved Stenmose, Ådum med tilhørende miljørapport og udkast til projekttilladelse i offentlig høring.

Ringkøbing-Skjern Kommune har på Byrådsmøde den 11. november 2025 vedtaget Tillæg nr. 17 til Kommuneplan 2025-2037 og Lokalplan nr. 482 for et område til teknisk anlæg ved Stenmose, Ådum. Samtidig besluttede Byrådet at meddele tilladelse til projektet, som er beskrevet i miljørapporten for både plangrundlaget og projektet "Miljørapport og miljøkonsekvensrapport- solcelleanlæg Stenmose ved Ådum med tilhørende kabel til nettilslutning.

Kommuneplantillæggets nr. 7 ændres til nr. 17, på grund af at nr. 7 allerede er brugt. Som følge heraf konsekvensrettes kommuneplantillægget og lokalplanen som en teknisk ændring.

Planområdet er beliggende syd for Ådum og mellem Tarm og Ølgod. Derudover er planområdet beliggende på begge sider af Esbjerg-Struer-Banen (Den vestjyske længdebane), der ikke indgår i planområdet. Planområdet krydses af en ny 400 kV luftledning, som erstatter en 150 kV luftning, som nedtages, når den nye ledning ibrugtages.

Formålet med kommuneplantillæg nr. 17 er at muliggøre både selve solcelleanlægget og et kabeltracé. Kommuneplantillægget indeholder tre rammer for lokalplanlægning til solcelleanlægget. Den specifikke anvendelse er teknisk anlæg, solcelleanlæg, faunapassage og beplantning. I to af rammerne skal genopretning af vådområde respekteres. Derudover ændrer kommuneplantillæggets hovedstruktur ved, at der under udpegning af 'Andre vedvarende energikilder' udpeges et område til planlagt større solcelleanlæg, og under udpegning af 'Infrastrukturledninger' udlægges et planlagt kabeltracé fra solcelleanlægget til transformerstation ved Stovstrup eller Ådum. Derudover ændringer kommuneplantillægget kommuneplanens udpegning af skovrejsning for selve planområdet.

Formålet med lokalplanen er at muliggøre solcelleanlægget ved Stenmose med tilhørende tekniske anlæg (transformerstation), interne veje og beplantning. Fokus i lokalplanlægningen har været visuel afskærmning af anlægget mod omgivelserne og indpasse disponeringen til områdets eksisterende udpegede og registrerede beskyttelsesinteresser. Endelig er det lokalplanens formål at sikre, at

realisering af solcelleanlægget er foreneligt med, at der kan etableres et vådområde i de udpegede lavbundsarealer, der kan genoprettes, langs Tøstrup Bæk og Grædebæk.

Figur 1-1 Planområdets beliggenhed i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Vejledning

Hvad er en sammenfattende redegørelse?

I forbindelse med den endelige vedtagelse af planer, der er omfattet af Lov om miljøvurdering af planer og programmer, skal der udarbejdes en sammenfattende redegørelse, der jævnfør Miljøvurderingslovens § 13, stk. 2 (Lovbekendtgørelse nummer 4 af 3. januar 2023) skal omfatte følgende punkter:

1. hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet,
2. hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
3. hvorfor den godkendte eller vedtagne plan eller det godkendte eller vedtagne program er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet, og
4. hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen eller programmet.

Den sammenfattende redegørelse skal således redegøre for, hvorledes miljøvurderingen og de gennemførte høringsprocedurer har påvirket planen og beslutningen om at vedtage planen, samt det endelige overvågningsprogram.

Den sammenfattende redegørelse skal indgå i grundlaget for den endelige politiske vedtagelse af planerne og miljørapporten.

Miljøhensyn og hvordan Miljørapporten er taget i betragtning i planerne

Dette afsnit redegør for, hvordan miljøhensyn er integreret i planerne, og hvordan miljørapporten er taget i betragtning, jævnfør bekendtgørelsens § 13, stk. 2, nr. 1.

Miljørapporten, der blev offentliggjort sammen med planforslaget, konkluderede på de væsentligste miljøpåvirkninger, som var vurderet til at være følgende emner:

Sideløbende med udarbejdelse af planforslagene blev processen med udarbejdelse af en samlet miljørapport af planerne (miljøvurdering) og projektet (miljøkonsekvensvurdering) igangsat. Beslutningen om at igangsætte udarbejdelse af miljørapporten fra planlægningens start, har medvirket til at Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at relevante problemstillinger er blevet afklaret løbende i forbindelse med udarbejdelse af planforslagene og miljørapport.

Miljøvurderingen har omfattet følgende miljøemner:

- Befolkning og menneskers sundhed
- Biologisk mangfoldighed/biodiversitet, flora og fauna
- Jordbund
- Vand
- Klimatiske faktorer
- Landskab
- Kulturarv

Resultatet af afgrænsningen for kabelkorridoren opsummeres herunder:

- Biologisk mangfoldighed/biodiversitet, flora og fauna
- Vandkvalitet

I det følgende gennemgås de væsentligste miljøemner. Emnerne og afværgeforanstaltninger er beskrevet i den tilhørende miljørapport. Der henvises til miljørapporten for et fuldstændigt billede.

Befolkning og menneskers sundhed

Rekreative interesser

Markvejene i området må omlægges, men opretholdes, så forbindelsen på tværs af området og adgang til Femhøje sikres. I driftsfasen vil oplevelsen af landskabet være anderledes end i dag, da man vil kunne se solcelleanlægget fra markvejen, hvis man færdes på tværs af området. Derudover vil der være støj fra solcelleanlægget i drift, og den nye Idomlundlinje vil være tættere på markvejen end den eksisterende højspændings-ledning er i dag. Oplevelsen af at færdes på tværs af området vil derved være anderledes end i dag, men der lægges vægt på, at anlægget er disponeret på en måde, så der fortsat er sikret mulighed for at færdes på tværs af solcelleanlægget.

Trafikale påvirkninger

Adgangen til projektområdet er fra et vejnet, der i dag benyttes til lokaltrafik og som også omfatter lastbiltrafik. Anlægstrafikken er samlet set begrænset, og fordelingen på i alt 4 adgangsveje til området betyder, at der kommer en meget lille merbelastning af de enkelte veje i området. Trafikken vurderes at medføre begrænsede påvirkninger af trafikbilledet på de berørte veje, og der ses ikke egentlige problemer i forhold til trafikafvikling eller trafiksikkerhed.

I driftsfasen vurderes de trafikale konsekvenser at være ubetydelige. Trafik i nedtagningsfasen vurderes at svare til anlægsfasen, med de påvirkninger, der er beskrevet her.

Støjpåvirkninger

I anlægsfasen vil den væsentligste støjende aktivitet være nedramning af stativer til solcellepanelerne. Arbejdet med nedramning af stativer til solcellepaneler vil flytte sig rundt inden for projektområdet efterhånden, som arbejdet skrider frem. Intensiteten af støj ved naboer vil derfor være højest, når arbejdet foregår lige ud for den enkelte ejendom. Resten af tiden vil intensiteten være lavere. Det vurderes derfor, at påvirkningen ved den enkelte ejendom vil være kortvarig og samlet set vurderes støjpåvirkningen at være begrænset.

I forbindelse med anlæg og etablering af solcelleanlægget vil der være transport af materialer til området. Transporten vil lokalt give anledning til en øget tung trafik på offentlige veje og hermed også en øget støj- og vibrationsbelastning. Det forudsættes, at kørevejene er egnede til tung trafik inden igangsættelse af anlægsarbejdet, og at de samlede påvirkninger fra transport på vejene derfor vil være begrænsede. De væsentligste støjklender i driftsfasen af solcelleanlægget vil være en række fordelingstransformere og transformerstation. Herudover kommer en række invertere. Støjberegninger viser, at støjgrænserne kan overholdes i både dag, aften og natperioden. Der vurderes endvidere, at der i driftsfasen ikke vil være en påvirkning med lavfrekvent støj i projektets omgivelser. Det vurderes endvidere, at solcelleanlæggets tekniske installationer ikke vil give anledning til vibrationer, der kan medføre gener for naboer i driftsfasen.

Biologisk mangfoldighed/biodiversitet, flora og fauna

Natura 2000:

Der udarbejdet en Natura 2000-konsekvensvurdering for solcelleanlægget. Med baggrund heri er der indarbejdet afværgetiltag og fastsat vilkår i projekttilladelsen, med det formål at undgå påvirkning af Odder. I en radius på min. 100 meter, omkring odderens yngleområde, må der kun arbejdes med anlæg af solceller i perioden marts-april-maj i anlægs- og nedtagningsfasen. Anlægs- og nedtagningsarbejder i perioder med vedvarende frost, hvor is på søer, vandløb og fjorde begrænser Odders adgang til føde, skal desuden undgås. Ved gennemførsel af afværgeforanstaltningerne vurderes, at projektet ikke vil påvirke Odderens gunstige bevaringsstatus i nærliggende Natura 2000-områder.

Det vurderes endvidere, at projektet i både anlægs-, drifts- og nedtagningsfasen ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af bevaringsstatus for naturtyper og øvrige arter på udpegningsgrundlaget for de tre nærliggende Natura 2000-områder.

Bilag IV-arter:

Der er tidligere registreret fund af Bilag IV-arter i plan- og projektområdet. Feltundersøgelserne, der er udført som en del af miljøvurderingen har vist, at ud af de danske Bilag IV-arter er det Spidssnudet frø, Løgfrø, Markfirben, flagermus, Odder, Ulv og Grøn kølleuldsmed, som har eller potentielt kan have levesteder i plan- og projektområdet.

Solcelleanlægget er disponeret på en måde, så der er indarbejdet hensyn til beskyttet natur, spredningsmuligheder og fødesøgning, og der er generelle forudsætninger vedr. anlægsarbejde, der kun må udføres i dagtimerne. Der er desuden indarbejdet afværgetiltag og fastsat vilkår med henblik på at undgå påvirkning af de nævnte Bilag IV-arter. Derudover er der indarbejdet respektafstande til beskyttede vandløb og beskyttet natur, der foretages underboringer af vandløb og potentielle yngle- og rastetræer for flagermus og der opstilles midlertidige paddehegn inden for kabelkorridoren af hensyn til padder. Alle hegn opstilles minimum 20 cm fra terræn med henblik på at reducere barriereeffekterne.

Driftsfasen kan have en mindre positiv betydning for Odder. Det skyldes, at der etableres beplantningsbælter omkring solcelleanlægget, hvilket giver Odderen mulighed for at gemme sig med ungerne. Egnede gemmesteder er vigtigt for Odderens levevis. Driftsfasen kan potentielt få en positiv effekt på dyrelivet generelt, når beplantningsbælterne omkring solcelleanlægget vokser op. Endvidere kan projektet potentielt få en positiv effekt på fugle og pattedyr i området i form af nye yngle- og fourageringsområder på græsarealerne.

Sammenfattende vurderes det, at projektet ikke vil påvirke Bilag IV-arterne negativt, når afværgeforanstaltningerne implementeres. Det gælder støj, arbejdskørsel og andre menneskelige forstyrrelser i både anlægs- og nedtagningsfasen. Det vurderes samlet set, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle-/rasteområder i arternes naturlige udbredelsesområde. Projektet vil ikke påvirke områdets økologiske funktionalitet for arterne negativt eller medfører forsætlige forstyrrelser eller drab.

Nationale beskyttelsesinteresser:

Der er en række naturarealer, der er beskyttet mod tilstandsændringer. Det gælder søer, moser, ferske enge, strandenge, heder, overdrev og vandløb, som er beskyttet, hvis de opfylder kravene om størrelse og naturindhold, mm. som fastsat i naturbeskyttelsesloven.

Der friholdes en bræmme på min. 8 m på alle § 3 beskyttede naturtyper i projektområdet til både solcelleanlægget og inden for kabelkorridoren i anlægs- og nedtagningsfasen. Endvidere er der i disponeringen af solcelleanlægget indarbejdet respektafstande til beskyttet natur i driftsfasen. Det sikres derved, at der ikke etableres beplantningsbælter, vildthege, solcellepaneler eller tekniske installationer tættere end 10 meter fra beskyttet natur. Langs med de beskyttede vandløb inden for solcelleområdet er der friholdt en bræmme på minimum 10-14 m i driftsfasen.

Der er udlagt skovbyggelinjer omkring fredskovsarealer langs banen, der løber igennem plan- og projektområdet til solcelleanlægget, og disse er håndteret i lokalplanens undtagelsesbestemmelser. Fredskovene og formålet med skovbyggelinjerne påvirkes ikke i anlægs-, drift- og nedtagningsfasen.

Det vurderes samlet set, at der ikke vil ske en tilstandsændring af de beskyttede naturtyper i hele projektforløbet. Der kan dog ske utilsigtede hændelser i form af blowout i forbindelse med underboring af vandløb. Hvis et blowout registreres, standses underboringen straks, hvilket stopper udsivningen af boremudder. Beredskabsplanen, som skal udarbejdes inden anlægsfasen, sikrer hurtig indsats, så udslippet kan inddæmme inden for en time.

Øvrigt dyre- og planteliv

Der lever flere mere eller mindre almindelige fugle og pattedyr i plan- og projektområdet. Endvidere er der registreret flere sjældne planter i området.

Anlægs- og nedtagningsfasen vil ikke få væsentlige negative længerevarende effekter af områdets fuglearter. Påvirkningen i anlægs- og nedtagningsfasen vurderes at være ubetydelig.

I anlægs- og nedtagningsfasen vil projektet potentielt kunne forstyrre forekomsten af almindelige pattedyr, som følge af støj og øget menneskelig aktivitet. Alle pattedyrarter forventes at kunne søge

skjul i nærliggende naturtyper og det omkringliggende landskab, hvis de forstyrres af arbejdet i anlægs- og nedtagningsfasen. Begge faser vil desuden være midlertidig, og vurderes derfor ikke at få væsentlige negative populationseffekter for områdets pattedyr.

Driftsfasen vurderes ikke at få væsentlige negative effekter for områdets fugle og pattedyr, men kan potentielt få en positiv effekt på dyrelivet, når beplantningsbælterne omkring solcelleanlægget vokser op. Endvidere kan potentielt få en positiv effekt på fugle og pattedyr i området i form af nye yngle- og fourageringsområder på græsarealerne.

Kommunale udpegninger

I kommuneplan 2025 – 2037 er der indarbejdet forskellige retningslinjer, der har til formål at bevare biologiske værdier og at de forbedres i respekt for naturens egen dynamik. Inden for plan- og projektområdet til solcelleanlægget er der udpeget potentielle økologiske forbindelser langs med Tøstrup Bæk. Det vurderes, at det vil have en positiv påvirkning af biodiversiteten i plan- og projektområdet til solcelleanlægget, at de intensive landbrugsarealer omlægges til ekstensive arealer med græs og/eller urter, og sprøjtning og gødskning ophører.

Landskab

Der er udarbejdet visualiseringer af solcelleanlægget, og den visuelle påvirkning af omgivelserne i det åbne land er vurderet. Visualiseringerne viser fremtidige forhold med dels nyplantet beplantning og dels udvokset beplantning. Ansøger forventer, afhængigt af vejrforhold og vækstbetingelserne i øvrigt, at der vil gå 8-10 år før de nye beplantningsbælter opnår den ønskede højde på 4-5 meter og opnår den viste afskærmende effekt. På grund af terrænforskelle er det ikke muligt fuldstændigt at afskærme solcelleanlægget. I lokalplanen er der derfor indsat krav om varierende bredder på beplantningsbælter langs lokalplanens afgrænsning samt supplerende interne beplantningsbælter for at bryde fladerne af solpaneler. På udvalgte steder er desuden forbud mod at beskære beplantningsbælter i højden. Miljøvurderingsrapporten konkluderer, at solcelleanlægget vil medføre en ubetydelig til moderatpåvirkning af landskabet, når beplantningsbælterne er udvoksede.

Ny beplantning skal udgøres af en blanding af hjemmehørende og egnstypiske træer og buske, som fremgår af en planteliste i lokalplanens §7.7. Ifølge lokalplanen skal artsvalget tilpasses terræn og jordbundsforhold. Beplantning skal ske med buske og træer i en højde og med en tæthed og artssammensætning som gør, at beplantningen virker afskærmende i hele højden og året rundt. Der er i projekttilladelsen indsat som vilkår, at bygherre senest ved meddelelse af byggetilladelsen til projektet skal udarbejde en plante- og plejeplan i forhold til beplantningsbælterne, som skal være godkendt af Ringkøbing-Skjern Kommune. Vilkåret skal være med til at sikre, at lokalplanens bestemmelser efterleves og at beplantning kan få den ønskede afskærmende effekt hurtigst muligt.

Grundvand og jordbund

Det forudsættes, at der udvises ekstra påpasselighed mht. spildhændelser af hensyn til både grundvand og jordbund samt at omfanget af evt. grundvandssænkning minimeres i anlægsfasen. Der skal udarbejdes en beredskabsplan, hvor håndtering af spild mm. beskrives. På den baggrund vurderes det samlet set, at projektet kan etableres uden væsentlige påvirkninger af drikkevandsinteresserne og jordbund i anlægsfasen.

Et solcelleanlæg betragtes som mindre grundvandstruende anlæg, og vurderes dermed ikke at udgøre en egentlig trussel for grundvandet i driftsfasen. Da transformeren er udstyret med et olieopsamlingskar med mindst samme størrelse som olien, vurderes at der ikke er risiko for forurening af grundvandet.

Ved etablering af solcelleanlægget, tages jorden ud af landbrugsdrift. Dette vil reducere mængden af kvælstof og pesticider, der anvendes på jorden, og dermed hjælpe til at forbedre den kemiske tilstand. Pleje af områdets ekstensive arealer vurderes ikke at medføre nogen påvirkninger af grundvand og drikkevandsinteresser i driftsfasen, hvis plejen foregår ved, at der går får i området, eller hvis det plejes ved hjælp af slåning. Denne vurdering er under forudsætning af, at der ikke anvendes gødning eller pesticider.

Klimatiske faktorer

Lavbundsarealer

Omkring Tøstrup Bæk og Grædebæk er der udpeget lavbundsarealer, der kan genoprettes, og der er udpeget arealer, der kan blive udsat for oversvømmelse. Hensynet til lavbundsinteresser er indarbejdet i både lokalplanforslaget og i projektbeskrivelsen. Der må ifølge lokalplanforslaget og projektbeskrivelsen efter behov etableres mindre bygninger med fundamenter inden for udpegningen af lavbundsarealer. Fundamentene sikrer, at teknikbygningerne er robuste over for en eventuel fremtidig etablering af vådområder. Derudover kan der opstilles solcellepaneler på stativer inden for udpegningen. De stativer, der anvendes, kan godt tåle at stå vådt, hvis vandstandsniveauet bliver hævet i forhold til nuværende forhold. Derudover er selve solcellepanelet og tekniske installationer, som f.eks. inverterne hævet over jorden og bliver derfor ikke påvirkede af et eventuelt vådområdeprojekt. Vurderingen gælder uanset, hvilken type opstillingssystem der vælges, da paneler på faste stativer og på bevægelige stativer (trackere) kan tåle at stå vådt.

Transformerstationen, hvor der etableres en bygning med et fast fundament, placeres uden for de udpegede lavbundsarealer, men delvist inden for udpegningen af områder, der kan blive udsat for oversvømmelser. Det vurderes, at bygningen er sikret mod oversvømmelse, da den kan placeres på en sokkel.

Inden for udpegningen af lavbundsarealer, der kan genoprettes, optager stativerne til solcellepanelerne et meget lille areal, og fundamenter til mindre teknikbygninger medfører begrænset befæstelse. Der vil på den baggrund være en begrænset påvirkningen af jordbunden i forhold til både nedsivning og overfladeafstrømning.

I miljøvurderingsrapporten er det vurderet, at opstilling af solcelleanlægget ikke vil vanskeliggøre eller forhindre etablering af vådområder eller forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes inden for lavbundsarealerne. Det vurderes også, at solcelleanlægget er robust overfor fremtidige oversvømmelser og derved er foreneligt med risikoen for oversvømmelse. Dermed vurderes det, at planer og projekt at være i overensstemmelse med retningslinjerne for lavbundsarealerne, der kan genoprettes og for områder, der kan blive udsat for oversvømmelse.

Miljømålsætninger

Samlet set vurderes projektet i hele dets levetid at medføre en positiv påvirkning af klimaet på globalt niveau som følge af reduktionen af drivhusgasser. Påvirkningen vurderes imidlertid at være af begrænset omfang, hvilket skyldes, at anlægget kun udgør et lille bidrag til den samlede grønne omstilling på nationalt niveau, hvis der alene ses på fortrængningsgraden. Projektet udgør dog et bidrag til at opnå Ringkøbing-Skjern Kommunes mål om at være 100% klimaneutral. Når det tages i betragtning, at der forventes et stigende elforbrug, som beskrevet i miljøberetningen fra Energinet, vurderes det altså, at solcelleanlægget udgør en positiv påvirkning af klimaet sammenlignet med energiproduktion, der ikke er baseret på vedvarende energikilder.

Etablering af solcelleanlæg og andre vedvarende energiformer er derudover i overensstemmelse med både internationale og nationale mål vedr. reduktioner af drivhusgasser. Planerne og projektet

vurderes endvidere at være i overensstemmelse med Ringkøbing-Skjern Kommunes Energipolitik i forhold til at bidrage til at kommunen skal nedbringe CO₂-udledningen med 70 % i perioden 1990-2030, og blive 100 % fossilfrit område i 2040 og opnå CO₂-neutralitet i 2050.

Det vurderes samlet set, at påvirkningerne af klimaet i nedtagningsfasen er begrænsede, dels med baggrund i at nedtagningsfasen også indgår i det samlede estimat af CO₂e-udledning, hvor projektet samlet set vurderes at udgøre en positiv påvirkning, og dels med baggrund i at en stor del af elementerne fra anlægget kan genanvendes.

Hvordan miljøhensyn er integreret i planerne

I forbindelse med udarbejdelse af Forslag til kommuneplantillæg nr. 7 og lokalplanforslag nr. 482 er der indarbejdet en række miljøhensyn i planforslagene.

I kommuneplantillægget er der, i overensstemmelse med miljøvurderingslovens formål om at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau, indarbejdet en række miljøhensyn, som skal begrænse påvirkningen af miljøet. Miljøhensynene i kommuneplantillæggets rammer og retningslinjer er opsummeret i det følgende:

- Solcelleanlægget skal afskærmes mod omgivelserne af hjemmehørende og egnskarakteristisk beplantning for at reducere synligheden af anlægget.
- Solcellepanelerne skal antirefleksbehandles for at mindske visuel påvirkning.
- Der skal udlægges faunapassager for plante- og dyreliv, hvilket bl.a. skal være langs Tøstrup Bæk for at understøtte en udpeget potentiel økologisk forbindelse. Beskyttet natur og beskyttede vandløb skal indgå i faunapassagerne.
- Inden for planområdet til solcelleanlægget er udpegninger af lavbundsarealer. Kommuneplanrammer fastlægger, at genopretning af vådområde skal respekteres.
- Der skal respektafstand til fredskov langs Esbjerg-Struer banen.
- Afstandskrav til 400 kV luftledning for at sikre driftssikkerhed. Under luftledningen skal arealerne indgå i faunapassager.
- Hensyn til fortidsmindebekyttelseslinjer vest for Esbjerg-Struer banen, hvor der ikke må opføres solcelleanlæg, så fortidsminderne landskabelig værdi opretholdes, og de arkæologiske lag omkring fortidsminderne sikres.
- Der skal være offentlig adgang til de fredede fortidsminder.

Ligesom i kommuneplantillægget er der i lokalplanen indarbejdet en række miljøhensyn, som skal begrænse påvirkningen af miljøet. Miljøhensynene i lokalplanen er opsummeret i det følgende:

- Disponering af solcelleanlægget i delområder I-X, hvis placering er under hensyntagen til eksisterende natur-, landskabs- og kulturarvsværdier. Alle værdier bevares og er i delområde IX og X.
- Omkring de eksisterende natur-, landskabs- og kulturarvsværdier er respektafstande. De eksisterende værdier er inden for udlagte spredningskorridorer, som giver mulighed for dyre- og plantelivet for spredning omkring og imellem delområder I-VIII med solcelleanlæg. Inden for spredningskorridorerne vil der ikke være bygninger og anlæg.
- Mod omgivelserne med beboelse er der fastsat krav om beplantningsbælter, som skal være med til landskabeligt at indpasse solcelleanlægget. Ny beplantning skal være egnstypiske og hjemmehørende træer og buske, som skal tilpasses terræn og jordbundsforholdene.
- Vildthege skal hæves minimum 20 cm fra reguleret terræn for at sikre, at små og mellemstore dyr har fri passage på tværs af området. Undtaget heraf er omkring transformerstationen, hvor det ikke er hensigtsmæssigt med dyr inden for denne del af anlægget. De nederste 40 cm af hegnet skal også have store masker. Bestemmelserne betyder, at trådhegnet ikke udgør en

fysisk barriere for eksempelvis odder. Der må ikke opsættes vildtheqn i spredningskorridorer, hvilket skal sikre fri passagemuligheder for større dyr.

- Delområder med solcelleanlæg må afgræsses. Der må opsættes strømførende dyrehegn, som hindrer ulves adgang til dyrehold. Dyrehegn skal opfylde samme krav som vildtheqn, så små og mellemstore dyr kan passere igennem området.
- Krav til materiale- og farvevalg til bebyggelse og anlæg samt antirefleksbehandling af solcellepanelerne, hvilket skal være med til at reducere visuelle påvirkninger.
- Respektafstand til 400 kV luftledning
- Central placering af byggefelt til transformerstationen for at give mulighed for at placere transformerstationen mest hensigtsmæssigt i forhold til eksempelvis jordbundsforhold og omgivelser.
- Jordkabler skal underbores eksisterende strukturer, som Fynske Hovedbane og levende hegn.
- Den gennemgående markvej opretholdes af bl.a. rekreative hensyn. Markvejen må omlægges, som vist på lokalplanens anvendelseskort.
- Vejadgang fra Tøstrupvej til fortidsminderne i delområde IX og X skal være offentlig tilgængelig for færdende til fods og på cykel.
- Krav til anlægsfasen i lokalplanens bonusvirkning for at reducere påvirkning af beskyttelsesinteresser.

Høringssvar og hvordan de er taget i betragtning

Dette afsnit redegør for, hvordan miljørapporten og bemærkningerne i forbindelse med offentlighedsfasen er taget i betragtning ved den endelige vedtagelse af planforslagene jævnfør bekendtgørelsens § 13, stk. 2, nr. 2.

Forslag til Kommuneplantillæg nr. 7 til Kommuneplan 2025-2037 og Forslag til Lokalplan nr. 482 for et område til teknisk anlæg ved Stenmose, Ådum med tilhørende miljørapport og udkast til projekttilladelse har været udsendt i offentlig høring. Høringsperioden var fra den 19. juni – 28. august 2025. Der blev afholdt borgermøde den 25. juni 2025.

I forbindelse med den offentlige høring af planerne og miljørapporten har Ringkøbing-Skjern modtaget i alt 15 høringssvar.

- 9 høringssvar er fra borgere, hvoraf et høringssvar er underskrevet af 43 personer fra 20 forskellige adresser
- 1 høringssvar fra en forening
- 5 høringssvar fra myndigheder

Hovedtemaer i høringssvarene fra borgere:

- Modstand mod projektet og bekymring for lokalsamfundet
- Kritik af kommunens sagsbehandling
- Kritik rettet mod områdets egnethed til solceller i forhold til visuel påvirkning, natur, dyreliv, vandløb og trafik
- Kritik af visualiseringsmetode
- Bekymring over hegning i forhold til vildtets frie bevægelighed samt ulve
- Bekymring over støj fra bevægelige solceller (trackere)
- Forslag om havvind og atomkraft, samt alternativt projekt med solceller placeret på tage

Høringssvarene fra forening og myndigheder handler primært om:

- Ådum Borgerforening støtter Stenmose solcelleprojekt, men peger på mulige konsekvenser for lokalsamfundet
- Ringkøbing-Skjern Forsyning gør opmærksom på eksisterende vandledninger

- Energinet påpeger forhold, som skal respekteres i anlægsfasen

Der er redegjort for høringssvar i det vedlagte notat "Notat - behandling af bemærkninger og indsigelser til Forslag til Tillæg 7 og Lokalplan 482 med tilhørende miljøvurdering". Notatet giver et resumé af de indkomne bemærkninger med kommunens svar herpå. Notatet er vedlagt den sammenfattende redegørelse.

Konsekvenser af høringer

Den offentlige høring har givet anledning til mindre ændringer af lokalplanen i forhold til det offentliggjorte planforslag samt den offentliggjorte udkast til projekttilladelse. Ændringerne vedrører præciseringer af hensyn til odder samt Energinets interesser. Ændringerne er fremhævet nederst i notat med behandling af bemærkninger.

Høringen har også givet anledning til, at der er udarbejdet supplerende støjberegninger, for at sikre, at solpaneler på faste stativer og bevægelige paneler (trackere) er miljøvurderet ligeværdigt. De supplerende støjberegninger har ikke givet anledning til ændringer i planerne.

Der er redegjort nærmere for disse forhold nedenfor.

Høringssvarene har ikke givet anledning til ændringer i kommuneplantillægget. Dog er kommuneplantillæggets nr. 7 ændret til nr. 17 af tekniske årsager.

Hensyn til odder

En borger mener ikke, at kommunen forholder sig til, at der er oddere i området. Og at miljørapporten kun forholder sig til det færdige anlæg og ikke anlægsfasen.

Det fremgår af arter.dk, at privatpersoner i april 2024 har foretaget et fund af en odderrede med en hun og unger. Derudover er der registreret odder i nærområdet. Som grundlag for at udarbejde planer og miljøvurdering er det derfor forudsat, at der antages at være odder i området, herunder de to vandløb Tøstrup Bæk og Grædebæk, og at der derfor skal tages hensyn til odder i projektet.

Som det bl.a. fremgår af miljøvurderingsrapportens miljøstatus for odder, er arten territorielle og har store territorier, som blandt andet kan være 10-20 km store, hvilket afhænger af køn og levestedernes egnethed. På grund af oddernes behov for store territorier forventes det ikke, at der findes flere ynglende oddere i projektområdet end den førnævnte odderrede. Odderne er nataktive og følsomme over for uforudsigelig støj og menneskelige forstyrrelser, hvilket særligt gør sig gældende for hunner med unger, som ikke i samme grad kan trække midlertidigt ud af området.

Hensynet til odder, herunder den konkrete rede, er vægtet højt i disponeringen af solcelleanlægget. Odderreden er inden for den del af området, som kun må anvendes til spredningskorridor for dyrelivet, og der er blandt andet sikret mulighed for spredning langs de eksisterende vandløb. Der vil derfor ikke være solcelleanlæg omkring reden, hvor arealerne vil fremstå ekstensive. Der er desuden i projekttilladelsen udlagt en 100 meter respektafstand omkring reden, som betyder, at der i anlægs- og nedtagningsfasen kun må arbejdes inden for den radius i perioden marts-maj. Respektafstanden på 100 meter er understøttet af krav, som svarer til de anbefalinger, der fremgår af Aarhus Universitets opdaterede håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets bilag IV om bl.a. odder. De 100 meter buffer med restriktioner for anlægsperiode er fastlagt for at minimere forstyrrelse fra nedramning og øvrig anlægsstøj. Støjen fra anlægget i drift er mere forudsigelig og markant mindre, hvorfor det antages at påvirke i mindre grad. Perioden marts-maj begrundes med at være de perioder, hvor der er mindst sandsynlighed for at være hunner med små unger i området. Derudover skal anlægsarbejde undgås

inden for den 100 meter respektafstand i perioder, hvor der er vedvarende frost på søer, vandløb og fjorde, hvor oddernes adgang til føde er begrænsede. Arbejde i anlægs- og nedtagningsfasen vil desuden foregå i dagtimerne, hvor odderne er inaktive.

Lokalplanen og projekttilladelsen indeholder begge krav om, at vildthege og dyrehege skal etableres mindst 20 cm fra jorden for at sikre, at blandt andet odder kan færdes uhindret på tværs af hele området. Undtaget heraf er kun inde for det areal, som skal anvendes til selve transformerstationen, hvor færdsel af dyr vurderes uhensigtsmæssigt.

Oddere foretrækker et godt yngleområde, et større og uforstyrret areal med gode skjulemuligheder og stabile føderessourcer. I driftsfasen vil området fremstå mere ekstensivt end ved den nuværende situation, hvilket blandt andet også kan medføre en forbedring af vandløbenes tilstand og dermed oddernes fødegrundlag. Derudover giver de nye beplantningsbælter forbedrede muligheder for skjul, hvilket er vigtigt for oddernes levevis.

Høringssvaret medfører, at der fastsættes et krav om, at den gennemgående markvej midlertidigt skal omlægges, så anlægstrafik føres uden om den 100 meter radius omkring den registrerede odderrede i perioden juni til februar. Det samme gælder i nedtagningsfasen, forudsat at en feltundersøgelse forsat konstaterer odderrede i området. På kortskitsen under, er vist en 100 meter radius omkring den registrerede odderrede, hvor den midlertidige markvej skal anlægges udenfor. Den lilla stiplede linje viser vejledende, hvor markvejen kan omlægges midlertidigt. I driftsfasen fastholdes den eksisterende markvejs forløb igennem den 100 meter radius.

Dette er tilføjet i lokalplanen under bestemmelser punkt 8.4 og tilføjes til vilkår 6 i projekttilladelsen.

- Lokalplanområde
- Delområde I til VIII
Solcelleanlæg
- Delområde IX og X
Spredningskorridor
- Byggefelt til transformerstation
- Byggeplads
- 3 rækket beplantningsbælte
- 6 rækket beplantningsbælte
- Beplantningsbælte
(må ikke beskæres i toppen)
- Levende hegn, der bevares
(må ikke beskæres)
- Levende hegn, der bevares
(må beskæres)
- Levende hegn, der fjernes
- Eksisterende 400 kV luftledning
- Respektafstand
omkring luftledning
- Markvej
- Jernbane
- Indgang til delområde I-VIII
- Midlertidig markvej
i anlægs- og nedtagningsfasen
- Odderrede
- 100 m radius
i anlægs- og nedtagningsfasen

Høringssvar om hensyn til odderne i området betyder desuden, at der er indarbejdet et supplement til lokalplanens bestemmelse om skilte (§ 6.5), som fastlægger, at der må opsættes forbudsskilte om, at hunde skal føres i snor. Forbudsskiltene må opsættes for at undgå forstyrrelser af oddere fra løse hunde. Forbudsskilte er i overensstemmelse med en af de anbefalinger, som indgår i Nationalt Center for Miljø og Energis opdatering af Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV - Del 2¹. Som det fremgår af miljøvurderingsrapporten er odderne følsomme over for bl.a. forstyrrelser. Løse hunde er i håndbogen vurderet særdeles forstyrrende, hvilket forstærkes, hvis der ikke er gode skjulesteder langs vandløb og i de tilstødende områder. I håndbogen er der derfor bl.a. anbefalet, at der kan indføres bestemmelser om, at hunde ikke må medtages eller skal holdes i snor på stier i og nær odderhabiter. Ringkøbing-Skjern Kommune har på den baggrund vurderet, at forstyrrelser af oddere fra eventuelle løse hunde kan reduceres i området ved, at der kan opsættes skilte, om at der ikke må være færdsel med løse hunde. Når hunde på snor følges med deres fører, kan påvirkning af odder fra rekreative forstyrrelser på arealer omkring markvejene undgås. Udover supplement af lokalplanens § 6.5 er lokalplanens redegørelse suppleret under afsnit om skilte og Natura 2000. Det samme gælder kommuneplantillæggets redegørelse om Natura2000.

Energinets interesser

Som følge af Energinets høringssvar er lokalplanens redegørelse suppleret under afsnittet *400 kV luftledningen (11.06.2024-1015775503) - Byggenavn: HL40004 Endrup-Stovstrup*. Her er der tilføjet, at *inden anlægs- og nedtagningsfasen igangsættes skal nødvendige tilladelser ved Energinet indhentes*.

Støj fra trackere

Høringssvar:

En borger mener at støjen fra påmonterede motorer, hvis der vælges bevægelige solceller (trackere), vil have en negativ effekt.

Det er korrekt, at støjberegningerne og -vurderingerne, der er præsenteret i miljøvurderingsrapporten, er baseret på et FT-anlæg (faste paneler). I forbindelse med behandling af høringssvarene er der derfor udarbejdet supplerende støjberegninger baseret på et SAT-anlæg (trackere), hvor støjen fra trackerne er indarbejdet, og påvirkningen af naboer vurderes. Derved sikres det, at begge typer monteringsystemer er miljøvurderet ligeværdigt.

Nedenfor præsenteres resultaterne af de supplerende støjberegninger for et solcelleanlæg med trackere. Støj i anlægs- og nedtagningsfasen behandles ikke, da etablering og nedtagning af de to forskellige typer solcelleanlæg vurderes at medføre samme type og omfang af støj. Det er derfor kun støj i driftsfasen, der behandles som følge af høringssvar.

Den generelle metodetilgang svarer til den metode, der er beskrevet i miljøvurderingsrapporten (Afsnit 7.3.1). Beskrivelse af miljøstatus og målsætninger svarer ligeledes til afsnittet i miljøvurderingsrapporten (Afsnit 7.3.2). Afsnittene gengives derfor ikke i denne rapport. Afsnittet i denne sammenfattende redegørelse er struktureret svarende til afsnit om vurdering af støj i driftsfasen for solcelleanlæg på faste stativer, så det dermed er nemt at sammenligne resultater og konklusioner ved de to typer af anlæg.

Vurdering af støj i driftsfasen

Støjberegninger

¹ Nationalt Center for Miljø og Energi, Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, Del 2 – Odder og flagermus, nr. 603, 2024

De væsentligste støjklender i driften af solcelleanlægget ved valg af et anlæg med trackerteknologi vil være fordelingstransformere, en effektttransformer, trackere og invertere.

Til beregning af støjen i driftsfasen skal typen af det støjende udstyr kendes, antallet af hver udstyrsenhed, samt driften af udstyret. I den nedenstående Tabel 1-1, er det benyttede udstyr angivet.

Tabel 1-1 Drift af solcelleområdet ved valg af anlæg med trackere.

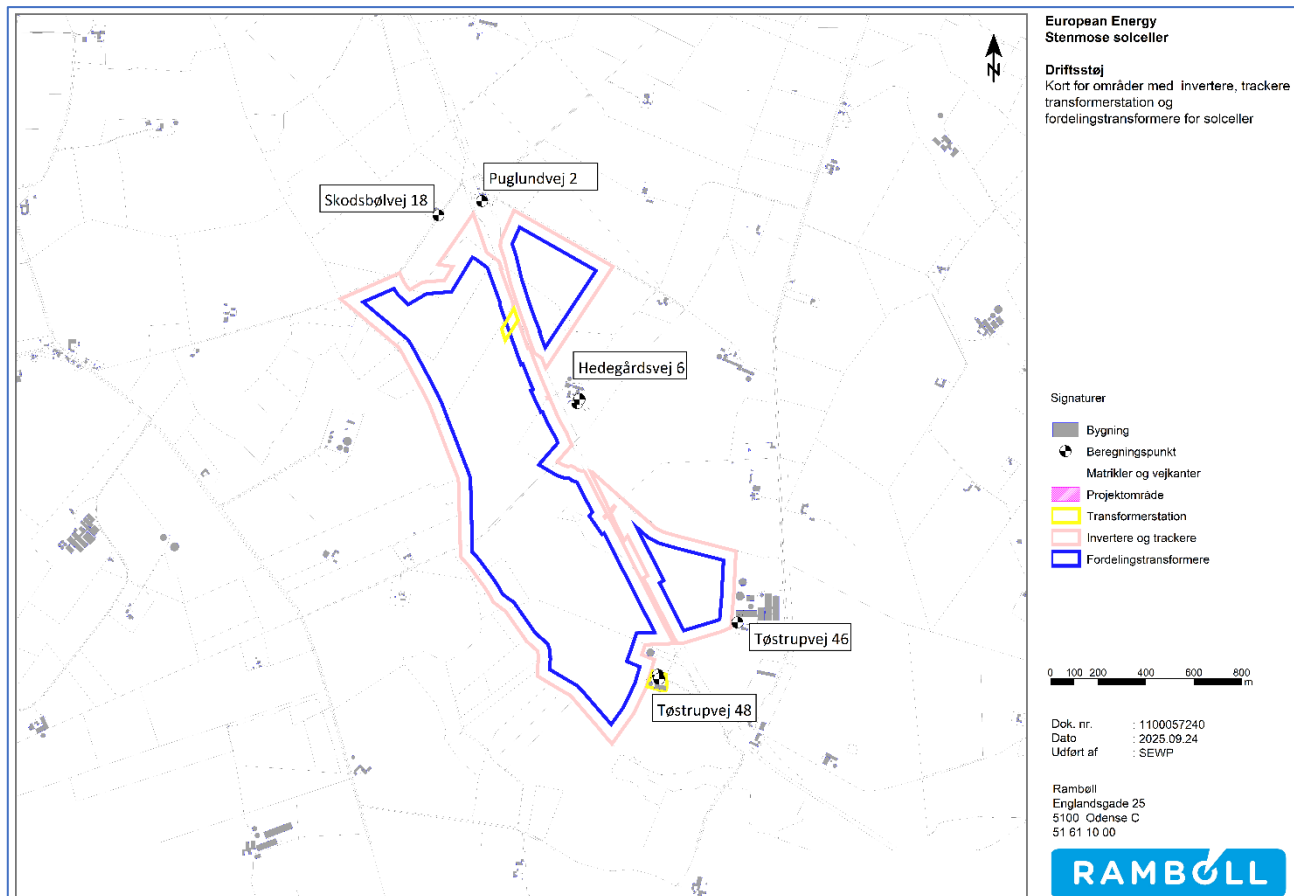
Udstyr	Antal	Lydeffektniveau	Drift
Effektttransformer	1	83 dB(A)	100 %
Fordelingstransfomer	30	89 dB(A)	100 %
Inverter	550	78 dB(A)	100 %
Inverter (natperiode)	550	68 dB(A)	100 %
Trackere	6.600	65 dB(A)	10 %

Kildestyrken for inverterne er en samlet værdi for kildestyrken alene fra inverterne ($L_{WA} = 75$ dB) samt et refleksionsbidrag fra solcellerne (+3 dB). Inverterne beregnes som værende i fuld drift i dags- og aftenperioden.

I sommerperioden kan der være sol i natperioden (fra kl. 06 – kl. 07), og dermed aktiveres solcelleanlægget. Erfaringer viser, at solcelleanlæg kan være i drift op til halv drift i de tidlige morgentimer. I tidsperioden kl. 06 - 07 antages det, at inverterne er aktive, men med en kildestyrke på 10 dB lavere end ved fuld drift i dagsperioden, da inverterne belastes mindre. Fordelingstransformere og transformerstation forudsættes at være i fuld drift om natten.

Støjklenderne for inverterne vil blive placeret jævnt fordelt ud over området, den endelige placering fastsættes senere. Til beregning af støj i driftsfasen er støjklenderne for inverterne og fordelingstransformere dermed forudsat fordelt jævnt ud i områderne på Figur 1-1 i projektområdet.

Trackere vil kun periodisk være i drift, når solcellepanelerne flytter sig efter solens lys. Trackernes aktivitet er derfor ikke konstant, men sker i korte perioder i løbet af midlingstiden. Midlingstiden er beskrevet i miljøvurderingsrapporten. Solcellepanelerne skal ikke flyttes meget for at optimere placeringen i forhold til solens lys. Som konservativt bud er 10 % af tiden anvendt. Det betyder i praksis, at trackerne er aktive 6 minutter hver time i løbet af aftenperioden og 3 min i løbet af hver halve time for natperioden.

Figur 1-2 Områder for invertere og fordelingstransformere som forudsætninger for støjberegningerne. Invertere, trackere og fordelingstransformere er forudsat jævnt fordelt ud i områderne.

Støjniveauet er beregnet for både dagtimerne samt aften- og natperioden. I dagtimerne, hvor anlægget er i fuld drift, er støjgrænsen 55 dB. I aftenperioden er støjgrænsen ved fuld drift 10 dB lavere – 45 dB.

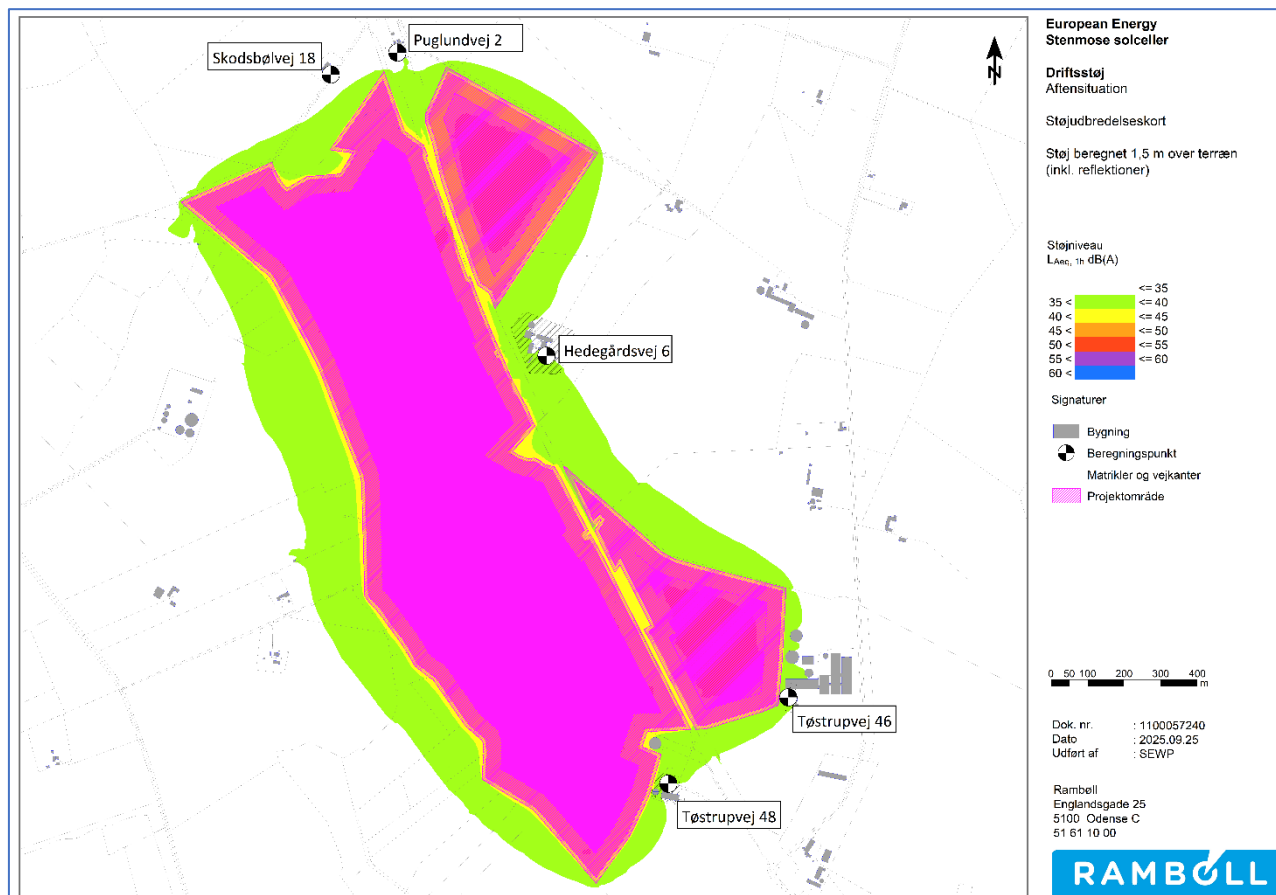
Solcelleanlægget kan være i drift i natperioden, som gælder fra kl. 22 – 07, da der typisk er sol i sommerperioden i de tidlige morgentimer fra kl. 06 – 07. Men erfaringen siger, at anlægget ikke er i fuld drift i de tidlige morgentimer, og at inverterne derfor støjer 10 dB mindre i den pågældende periode mellem kl. 06-07

Der er derfor opstillet to kritiske scenarier for støjen i drift ved et solcelleanlæg med tracker teknologi:

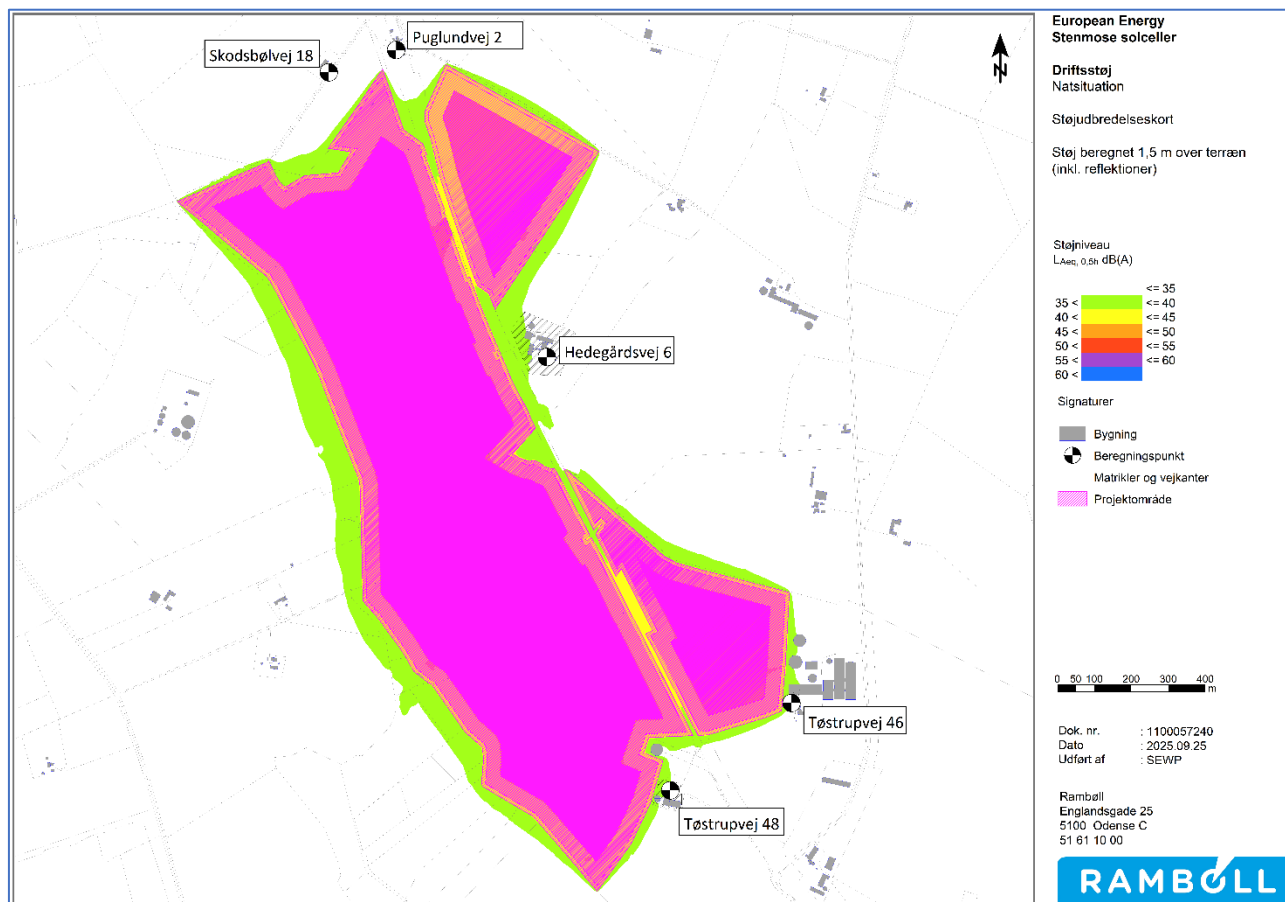
1. Fuld drift i aftenperioden, hvor støjgrænsen er 45 dB ved nærtliggende boliger.
2. Reduceret drift i natperioden, hvor støjgrænsen er 40 dB ved nærtliggende boliger
 - a. Invertere forudsat at støje 10 dB mindre end i fuld drift.

Støjudbredelsen fra et solcelleanlæg med trackere i driftsfasen kan ses på Figur 1-2 og Figur 1-3. Støj på støjudbredelseskort kan ikke direkte sammenlignes med Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier. Dette skyldes, at støjudbredelseskort beregnes med refleksion fra egne bygningsfacader. Miljøstyrelsens grænseværdier gælder uden refleksion fra egne bygningsfacader. Derudover er der interpoleret (taget gennemsnitsværdi) over områder ved fremvisning af støjudbredelseskort. De forhold betyder, at støjudbredelseskort ikke er helt præcise og derfor ikke kan sammenholdes direkte med støjgrænserne.

Punktberegninger vist senere i dette kapitel kan beregnes uden refleksionsbidrag og kan derfor sammenholdes direkte med støjgrænsen.

Figur 1-3. Støjudbredelseskort fra solcelleanlægget med trackere i driftsfasens aftenperiode. Bemærk at støjudbredelseskortet viser støjniveauer uden evt. +5 dB i genetillæg. Resultatet af beregningerne af støj fra faste paneler kan ses i miljøkonsekvensrapporten.

Figur 1-4. Støjudbredelseskort fra solcelleanlægget med trackere i driftsfasens natperiode. Bemærk at støjudbredelseskortet viser støjniveauer uden evt. +5 dB i genetillæg. Resultatet af beregningerne af støj fra faste paneler kan ses i miljøkonsekvensrapporten.

Til sammenligning med støjgrænserne anvendes således kun resultater for punktberegninger ved de nærmeste naboer. Beregningspunkterne er placeret ved boligen på den konkrete ejendom, omkring 15 meter fra selve boligen i retning mod projektområdet og 1,5 meter over terræn. Ved boliger med udnyttet 1. sal er støjpåvirkningen yderligere beregnet i højden 4,5 meter over terræn svarende til placering af vindue på 1. sal. Støjbelastningen er beregnet som fritfeltsværdier, som kan direkte sammenholdes med støjgrænserne, da grænseværdierne ligeledes er fritfeltsværdier. Fritfeltsværdier betyder, at støjniveauet er beregnet uden hensyntagen til eventuelle lydrefleksioner.

Tabel 1-2 viser beregningsresultaterne for henholdsvis faste paneler, "FT" (som beskrevet i miljøvurderingsrapporten) og for trackere "SAT".

Tabel 1-2. Beregnede støjniveauer ved projektets nærmeste naboer i driftsfasen. Tabellen indeholder resultater for begge typer af solcelleanlæg, uden (faste paneler) og med trackere.

Nabo	Beregnet støjniveau L_{Aeq} i dB(A) aftensituation stue/1. sal (Faste paneler, FT)	Beregnet støjniveau L_{Aeq} i dB(A) natsituation stue/1. sal (Faste paneler, FT)	Beregnet støjniveau L_{Aeq} i dB(A) aftensituation stue/1. sal (Med trackere, SAT)	Beregnet støjniveau L_{Aeq} i dB(A) natsituation stue/1. sal (Med trackere, SAT)
Skodsbølvej 18	33,4/-	30,9/-	33,4/-	30,9/-
Puglundvej 2	32,1/33,6	29,5/31,2	32,1/33,6	29,5/31,2
Hedegårdsvej 6	35,3/37,2	33,2/34,6	35,5/37,4	33,5/34,9
Tøstrupvej 46	36,5/-	33,7/-	36,5/-	33,7/-
Tøstrupvej 48	37,8/-	34,2/-	37,8/-	34,7/-

Det er erfaringsmæssigt vurderet, at støjen ved naboer indenfor 100 meter fra inverterne indeholder tydeligt hørbare toner (højfrekvent). Støj, som indeholder impulser eller toner, skal tillægges +5 dB i genetillæg, da støj med sådan karakteristisk vil opleves mere generende.

Beregnede støjniveauer fra Tabel 1-2 ved naboer indenfor 100 meter af inverterne skal derfor tillægges +5 dB. Boliger som ligger indenfor 100 meter er:

- Puglundvej 2
- Hedegårdsvej 6
- Tøstrupvej 46
- Tøstrupvej 48

Når støjniveauet på denne måde er korrigeret, betegnes det som støjbelastningen L_r , det energiækvivalente, korrigerede, A-vægtede lydtrykniveau i dB. Støjbelastningen hos naboer sammenstillet med grænseværdierne kan ses i Tabel 1-3.

Tabel 1-3 Støjbelastningen L_r ved projektets nærmeste naboer i driftsfasen. Tabellen indeholder resultater for begge typer af solcelleanlæg, uden og med trackere.

Nabo	Beregnet støjniveau L_r i dB(A) aftensituati on stue/1. sal (Faste paneler, FT)	Beregnet støjniveau L_r i dB(A) natsituatio n stue/1. sal (Faste paneler, FT)	Beregnet støjniveau L_r i dB(A) aftensituati on stue/1. sal (Med trackere, SAT)	Beregnet støjniveau L_r i dB(A) natsituatio n stue/1. sal (Med trackere, SAT)	Støjgrænse i dB(A) (dag/aften/na t)
Skodsbølvej 18	33,4/-	30,9/-	33,4/-	30,9/-	55/45/40
Puglundvej 2	37,1/38,6	34,5/36,2	37,1/38,6	34,5/36,2	55/45/40
Hedegårdsv ej 6	40,3/42,2	38,2/39,6	40,5/42,4	38,5/39,9	55/45/40
Tøstrupvej 46	41,5/-	38,7/-	41,5/-	38,7/-	55/45/40
Tøstrupvej 48	42,8/-	39,2/-	42,8/-	39,7/-	55/45/40

Støjbelastningen forekommer kun hos naboerne, når der er sol. Støjgrænsen for aftensituationen er 45 dB og for natsituationen 40 dB. Som det ses af resultaterne i Tabel 1-3, er grænseværdien overholdt for alle adresser.

Samlet vurdering af støj fra trackere

Støjen er undersøgt i to forskellige scenarier, uden trackere (FT) og med trackere (SAT). Forskellen i støjniveauet imellem dem ligger på imellem 0 dB til 0,5 dB. Forskellen i støjniveauet imellem uden og med trackere er derfor ikke hørbart. Støjgrænserne overholdes ligeledes i begge scenarier.

Da støjgrænserne overholdes ved begge solcelleanlægstyper, og ændringen i støjniveauet er mindre end 1 dB, og derfor ikke hørbar, vil vurderingerne af konsekvenserne på miljøet være den samme for trackere (SAT) som for paneler med faste paneler (FT), som er behandlet i miljøvurderingsrapporten.

Vibrationer

Det vurderes, at solcelleanlæggets tekniske installationer inkl. trackere ikke vil give anledning til vibrationer, der kan medføre gener for naboer.

Lavfrekvent støj

Grænseværdier for lavfrekvent støj i boliger (se ²) gælder indendørs og er erfaringsmæssigt overholdt, når de almindelige støjgrænser er overholdt i det eksterne miljø, hvilket skyldes støjreduktionen i bygningens ydervægge. Samtidig er grænseværdien for almindelig støj overholdt. Der vurderes derfor samlet set ikke at være en påvirkning med lavfrekvent støj i projektets omgivelser.

Vurdering af ændringer

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at der er tale om mindre ændringerne af lokalplanen, som ikke har en karakter eller et omfang, der udløser en fornyet høring af planforslagene eller en supplerende høring.

De supplerende støjberegninger vurderes heller ikke at udløse en fornyet høring eller en supplerende høring, da forskellen i støjniveauet mellem solpaneler på faste stativer og på bevægelige paneler er så lille, at den støjmæssige forskel ikke vil være hørbar. Dog er der foretaget en orientering af de to naboer, som beregningsmæssigt vil få en minimal større støjpåvirkning.

Rimelige alternativer

I en sammenfattende redegørelse skal de rimelige alternative, der har været behandlet i miljøvurderingen, beskrives. Der skal ses på rimelige alternativer under hensyn til planernes mål og geografiske anvendelsesområde.

Alternative placeringer

Ringkøbing-Skjern Kommune har fastlagt retningslinjer for Mindre solcelleanlæg, Større solcelleanlæg og Øvrige større tekniske (energi)anlæg. Heri er det bl.a. fastlagt, at *(b.) for ikke at begrænse by- og erhvervsudviklingen skal solcelleanlæg som udgangspunkt placeres i det åbne land, uden for eksisterende kommuneplanlagte områder til by- eller erhvervsudvikling. Solcelleanlæg bør placeres med mindst 150 meters afstand fra byzone, sommerhusområder og landsbyer afgrænset i kommuneplanen til solcelleanlæggets grænse defineret som det første solpanel. ... Ved placering af solcelleanlæg ved landsbyer, spredt bebyggelse og fritliggende boliger, skal det sikres, at disse friholdes for opstilling af solceller i mindst to retninger.*

Derudover er det fastlagt, (c.) For at mindske den visuelle påvirkning af landskabet mest muligt samt for at fremme synergier mellem el-producerende anlæg, skal solcelleanlæg som udgangspunkt placeres i tilknytning til eksisterende tekniske anlæg (f.eks. vindmøller, transformerstationer, jernbaner, større el-transmissionsledninger). Anlæg skal dog indrettes, så der tages hensyn til eksisterende arealreservationer til overordnede samfundskritiske infrastrukturledninger, jf. afsnittet Infrastrukturledninger.

Lodsejere har stillet de konkrete arealer til rådighed inden for planområdet, og lodsejerne ønsker sammen med bygherre etablere solcelleanlægget. Lodsejerne har desuden kun egen jord at stille til rådighed. Planområdet er beliggende i tilknytning til både en jernbane og en luftledning (Idomlundlinjen), men berører hverken by- eller erhvervsudviklingsområder eller nogle af de nævnte beskyttelsesinteresser. Derfor vurderes placeringen af solcelleanlægget at være i overensstemmelse med kommunens retningslinjer for placering i landskabet. På den baggrund har der ikke været behandlet alternative lokaliseringer af projektområdet.

I forbindelse med udviklingen af projektet er der foretaget mindre justeringer af den ydre afgrænsning af planområdet, og planområdet er blevet udvidet mod nord-vest mod Skodsbølvej. Udvidelsen mod

² Miljøstyrelsens Orientering nr. 9/1997 "Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø".

Skodsbølvej omfatter både udvidelse af byggefeltet til solcelleanlægget og en udvidelse af de udlagte arealer til spredningskorridor og beplantningsbælter. Udvidelsen har været politisk behandlet mv.

Alternative monteringsystemer

Begge planer fastlægger, at solcellepaneler skal fremstå ens, hvad angår type, farve og højde. Lokalplanen muliggør to typer monteringsystemer i form af solcellepaneler på faste eller bevægelige stativer (tracker-system), som behandles som ligeværdige alternativer i miljøvurderingen. I forbindelse med den efterfølgende ansøgning om byggetilladelse, vil typen af solcellepaneler blive fastlagt.

Alternativer indkommet i den offentlige høring

I forbindelse med den offentlige høring af planerne og miljørapporten har Ringkøbing-Skjern modtaget forslag til alternativer. Der bliver foreslået at satse på havvindmøller og atomkraft i stedet for solceller. Samt foreslået placering af solceller på tage og langs motorveje. Placere solceller på hustage i de områder, hvor strømmen skal bruges, f.eks. større byer og industriområder.

En borger har indsendt et alternativt solenergiprojekt, som skal være borgerdrevet. Større landbrugsbygninger og maskinhaller i området, kommunale bygninger, som skoler, haller og varmegærker samt private bygningers tagflader foreslås brugt til et lokalt energifællesskab. Der foreslås indkaldt til et fællesmøde mellem borgere og kommunale embedsfolk med fokus på lokalt forankrede løsninger.

Hertil har Ringkøbing-Skjern Kommune svaret:

Det er en politisk prioritet, at der skal planlægges for større terrænplacerede solcelleanlæg i Ringkøbing-Skjern Kommune. I 2021 besluttede Byrådet at igangsætte planlægningen for i alt ca. 1000 ha solceller. Projektet Stenmose er det sidste af de igangsatte planer.

Ud over at placering af terrænbaserede større solcelleanlæg skal understøtte kommunens grønne profil, er det også en målsætning at udnytte potentialet for placering af solceller på bygninger i kommunen. Administrationen deltager gerne i en dialog om muligheder, såfremt der tages initiativ til et lokalt projekt om energifællesskab.

Det er ikke en politisk prioritet at satse på atomkraft.

Med baggrund heri anser Ringkøbing-Skjern Kommune ikke de foreslåede alternativer som reelle alternativer, som skal belyses nærmere.

Overvågning

Dette afsnit redegør for, hvorledes myndigheden vil overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planen jævnfør bekendtgørelsens § 13, stk. 2, nr. 4.

Miljøvurderingsrapporten skal indeholde en beskrivelse af de påtænkte foranstaltninger vedrørende overvågning af de væsentlige indvirkninger på miljøet ved planernes gennemførelse.

Miljøvurderingsrapportens program for overvågning udarbejdes med henblik på at kunne identificere uforudsete negative virkninger på et tidligt trin og træffe enhver hensigtsmæssig afhjælpende foranstaltning. Eksisterende overvågningsordninger kan anvendes, i det omfang det er hensigtsmæssigt.

Ringkøbing-Skjern Kommune skal som tilsynsmyndighed overvåge, at solcelleanlægget etableres i overensstemmelse med lokalplanens bestemmelser, og at vilkårene i § 25-tilladelsen til projektet overholdes. Derudover er der forudsat overvågning af de punkter, som er beskrevet nedenfor, der

både er behandlet i miljøvurderingsrapporten og knyttet til lokalplan og projektet i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Beskyttede og målsatte vandløb - blowout

Realisering af solcelleanlægget betyder bl.a., at jordførte kabler skal underbores vandløb i planområdet. For at kunne afværge påvirkninger fra utilsigtede blowout-hændelser skal udarbejdes en beredskabsplan. Beredskabsplanen udarbejdes af bygherre og bygherres entreprenør, inden anlægsarbejdet påbegyndes. Beredskabsplanen skal fremsendes til kommunen på forlangende. Beredskabsplanen har til formål at sikre hurtig og korrekt håndtering, hvis der sker et uheld, og blowout forekommer. Beredskabsplanen tilpasses de specifikke forhold ved hver lokalitet, hvor underboring skal udføres. Som en del af beredskabsplanen vil der ved underboring af vandløb altid være et mobilt beredskab til stede med maskiner og udstyr til hurtig inddæmning af et blowout.

For dette projekt sikrer tilstedeværelsen af beredskabet, at en inddæmning kan igangsættes inden for en time efter et blowout. Begrænsning, inddæmning og oprensning af boreudderspild i tilfælde af blowout indgår som en del af entreprenørens beredskabsplan, hvilket er et krav for udførelse af styrede underboringer.

For at minimere påvirkningen af vandmiljøet samt smådyr og fisk ved et blowout foretages der konstant overvågning af vandløbene under boringens udførelse. Ved uventede geologiske forhold kan blowout af bentonit bremses eller afværges hurtigt.

Notat - behandling af bemærkninger og indsigelser til Forslag til Tillæg 7 og Lokalplan 482 med tilhørende miljøvurdering

Der har været gennemført en offentlig høring i perioden 19. juni 2025 til 28. august 2025 af Forslag til Tillæg 7 til Kommuneplan 2025-2037 samt Forslag til Lokalplan 482 med tilhørende miljøvurdering for et område til teknisk anlæg (solcelleanlæg) ved Stenmose, Ådum.

Indkomne bemærkninger

I forbindelse med den offentlige høring har Ringkøbing-Skjern Kommune modtaget bemærkninger fra følgende:

1. 9 høringssvar fra borgere, heraf er et høringssvar underskrevet af 43 personer fra 20 forskellige adresser og 3 høringssvar er underskrevet hver af 2 personer fra samme adresse.
2. Ådum Borgerforening
3. Ringkøbing-Skjern Forsyning
4. Ribe Stift
5. Energinet
6. Brand & Redning MidtVest
7. Styrelse for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV)

Samtlige bemærkninger er vedlagt i deres fulde længde i særskilt bilag, se bilag E.

Resume og svar på indkomne bemærkninger

Alle indkomne bemærkninger er gennemgået og vurderet i deres helhed. Nedenfor er givet en sammenfatning af de væsentligste temaer i bemærkningerne og der er givet svar herpå.

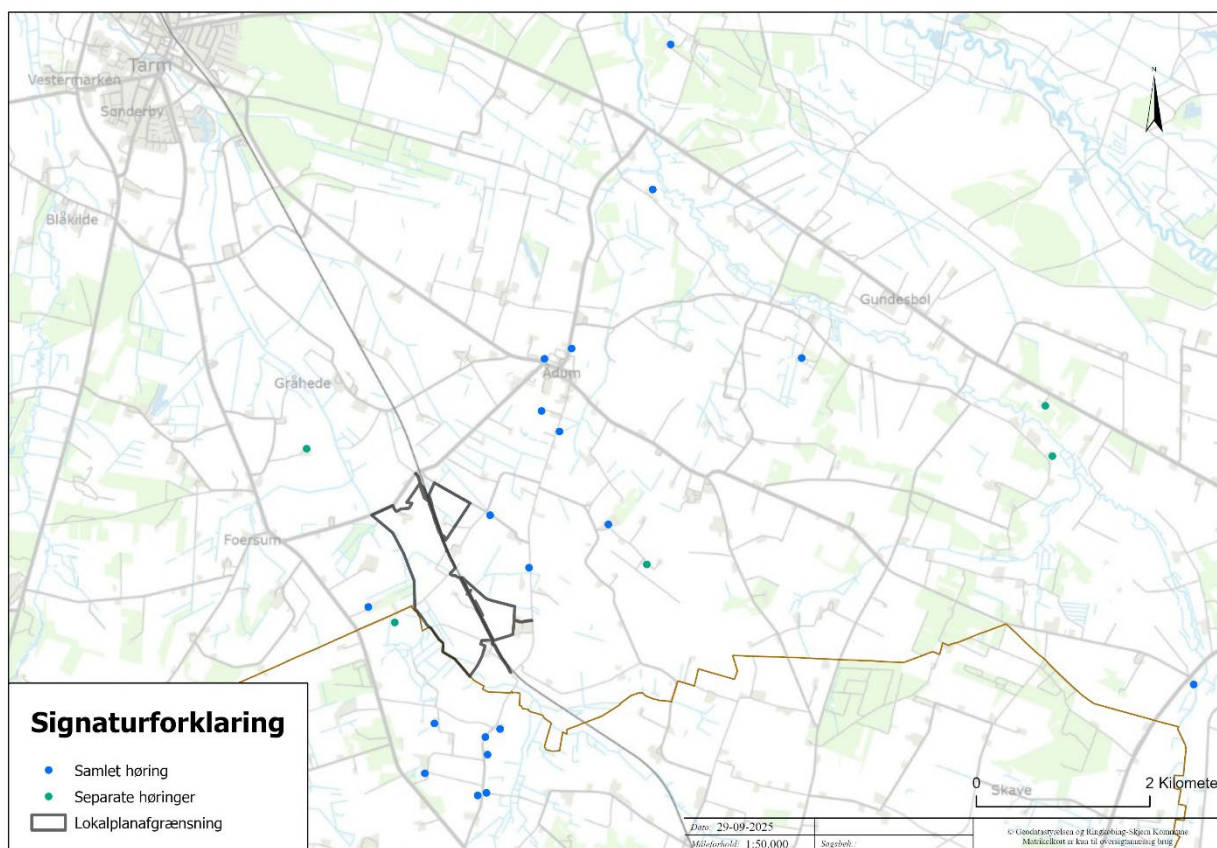
Behandlingen af bemærkninger er opdelt i to afsnit:

- A. Resume og svar på indkomne bemærkninger fra borgere (Tematisk opdelt)
- B. Resume og svar på indkomne bemærkninger fra myndigheder og interesseorganisationer

Forhold, som ikke nævnes i det følgende er læst og gennemgået og indgår i den samlede vurdering af sagen.

A. Resume og svar på indkomne bemærkninger fra borgere (Tematisk opdelt)

Kortet viser fra hvilke adresser, der er modtaget høringssvar fra borgere. Med grønt er vist de adresser, hvorfra der er afsendt separate høringssvar. Med blåt er vist de adresser, hvorfra der er underskrifter til det samlede høringssvar underskrevet af 43 personer.

Borgermodstand samt påvirkning af lokalsamfundet herunder økonomisk

Resume:

Flere borgere orienterer om, at alle naboer omkring projektområdet er imod projektet. En borger påpeger, at byrådet tidligere har udtalt, at opsætning af et VE-anlæg forudsætter lokal opbakning.

Flere borger udtrykker bekymring for at lokalsamfundet vil blive påvirket negativt af projektet herunder også økonomisk.

En borger mener at projektets udvidelse til over 100 hektar vil få store negative konsekvenser for Ådum og omegn. At tusindvis af mennesker bliver berørt, og området risikerer at miste tilflytning. Samt at på længere sigt kan det betyde lukning af børnehaver, skole og købmand. Samtidig vil de få lokale arbejdspladser få svært ved at tiltrække nye ansatte.

En borger mener at det er problematisk at midler fra grøn pulje og midler til Ådum Borgerforening ikke udelukkende bliver brugt i lokalområdet.

Svar:

Ringkøbing-Skjern Kommune noterer sig synspunkterne og det indgår i den politiske beslutning.

Byrådet vedtog den 20. maj 2025 nyt administrationsgrundlag for grøn pulje. Beslutningen om det nye administrationsgrundlag skyldes, at indbetalingstaksterne for grøn pulje er blevet væsentligt forhøjet. Den største ændring i administrationsgrundlaget omhandler en opdeling af midlerne, hvor 90 procent af midlerne vil tilgå den lokale pulje, mens 8 procent tilgår den kommunale pulje. Midlerne i den lokale pulje skal anvendes inden for en radius af 6,5 km fra det VE-anlæg, de stammer fra.

For den lokale pulje har borgerne i lokalsamfundet mulighed for at gå i dialog med Indstillingsudvalget i Ringkøbing-Skjern Kommune om, hvordan en udlodning kan tilpasses, så den bedst muligt tilgodeser lokale forhold og ønsker. Det kan sikre, at særligt store puljebeløb udmøntes mest hensigtsmæssigt og skaber størst mulig værdi i lokalområderne. Indstillingsudvalget behandler indkomne grøn pulje-ansøgninger og indstiller disse til tilsagn eller afslag. Indstillingerne behandles i Økonomiudvalget, som træffer den endelige beslutning.

Læs mere om grøn pulje på kommunens hjemmeside: <https://www.rksk.dk/om-kommunen/legater-priser-og-puljer/groen-pulje>

Der henvises til, at regeringen lægges op til en lovændring, der skal give kommunerne mulighed for at placere nye boliger i det åbne land, f.eks. når boliger må nedrives i forbindelse med etablering af grøn energi. Se mere her: <https://www.plst.dk/nyheder-paa-planinfo/2025/sep/nye-muligheder-for-boliger-i-det-aabne-land>

Sagsbehandling af projektet i Ringkøbing-Skjern Kommune:

Resume:

Borgerne oplever, at hørings svar er tidskrævende og uoverskuelige, og det er uklart, hvor svarene på deres hørings svar findes. Mange har travlt med familie og arbejde og finder det urimeligt at bære bevisbyrden overfor beslutningstagere uden lokalkendskab.

Der er en oplevelse af, at naboer i Varde Kommune ikke har fået information om projektet i så høj grad som borgere i Ringkøbing-Skjern kommune

Svar:

Ringkøbing-Skjern Kommune anerkender at processerne om VE-anlæg kan være krævende og kan give uro for den enkelte og i lokalområdet – særligt i dette konkrete tilfælde, hvor projektet har været undervejs over mange år. Planloven fastlægger at planlægning for projekter af denne størrelse kræver minimum 2 høringsfaser, hvor offentligheden får mulighed for at forholde sig til planlægningen og komme med bemærkninger hertil.

I denne sag har høringer været annonceret på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside og i Plandata. Der har været udsendt orienteringsbrev til blandt andet alle ejere, beboere og virksomheder indenfor 500 meter fra planområdet, samt til alle ejere inden for arealet til ledningstracé. Varde Kommune har været behjælpelig med at fremsende kontaktoplysninger til Ringkøbing-Skjern Kommune, således at også borgere indenfor 500 meter i Varde Kommune er blevet orienteret.

Hørings svar besvares samlet i notat med behandling af bemærkninger, som offentliggøres på kommunens hjemmeside sammen med annoncering af planerne. Der sendes direkte orientering med link til notatet til de personer, der har fremsendt hørings svar.

Områdets egnethed til solceller

Resume:

Projektområdet: Flere borgere konstaterer, at projektområdet er planlagt anvendt til solceller på ca. 68 % af arealet. Og de mener at projektområdet er uegnet, da der ikke bliver sat solceller op på hele projektområdet. Samt at det er bedre at opsætte andre steder, hvor arealet kan udnyttes mere.

Ådal: Det påpeges at ådalen, som ligger i projektområdet er smuk natur og: *"Derudover er det uhensigtsmæssigt at opføre et solcelleanlæg på et areal, som er en skråning, det vil altid have større ødelæggende udsyn fra de omkringboende naboer, også langt væk."*

Beskyttet natur (paragraf 3): En borger skriver: *"Jeg undrer mig stærkt over, hvorfor man vælger netop dette område til et solcelleanlæg. Der findes store arealer i Danmark, der er klassificeret som paragraf 3 jord, hvor der netop ikke må foretages ændringer. Disse arealer er fredede, fordi man har vurderet, at naturen er særlig værdifuld. Alligevel vælger man at placere et industrielt anlæg i en ådal, der både landskabsmæssigt og naturmæssigt er helt unik."*

Naturens Rige: Der er borgere, der mener at man ikke kan kalde Ringkøbing-Skjern for Naturens Rige, når det: *"accepteres, at §3-jord og vandløb reduceres til en byggeplads for kortsigtede tekniske anlæg."*

"Den grønne branding stemmer simpelthen ikke overens med den praksis, der udspiller sig i landskabet."

Flere tekniske anlæg: Arealet opdeles i adskillige byggefelter, med en tværgående 400 kWh ledning samt en jernbane, hvilket fra et udsigtsmæssigt perspektiv er særdeles ødelæggende.

Svar:

Projektområdet for solcelleanlægget er opdelt i byggefelter. Byggefelterne er tilpasset de nuværende forhold i området, herunder beskyttet natur og infrastruktur. Opdelingen i byggefelter er med til at sikre solcelleanlæggets indpasning i landskabet. Derudover tilføjes nye ydre beplantningsbælter, der dels kan reducere synligheden af anlægget og dels kan udgøre en natur- og spredningsmæssig værdi. Det planlagte solcelleanlæg placeres derfor under hensyn til de eksisterende forhold i området, og anlægget vil overordnet set fremtræde med solcellepaneler på græsarealer omkranset af eksisterende levende hegn og nye beplantningsbælter.

Solcelleprojektet vurderes at leve op til kommuneplanens retningslinjer for placering og indretning af solcelleanlæg.

Beslutning om endelige vedtagelse af planerne og meddelelse af projekttilladelse, er en politisk beslutning, som træffes på baggrund af miljøvurderingen og de indkomne høringssvar.

Dyreliv

Resume:

Odder: En borger mener ikke, at kommunen forholder sig til, at der er oddere i området. Og at miljørapporten kun forholder sig til det færdige anlæg og ikke anlægsfasen. Samt at der skrives udenom dette forhold ved at nedtone betydningen. Desuden mener borgere at flere af odderens ynglepladser er blevet ødelagt i forbindelse med, at der er blevet gravet grøfter og dræn i området.

En borger skriver desuden følgende: *"Det er til grin at lave et 100 meters område omkring reder hvor der kun må bygges 3 måneder om året når vejen som skal gå gennem området, løber lige forbi."*

Bilag 4-arter: En borger mener ikke at man forholder sig til: spidssnudet frø, løgfrø, markfirben, flagermus, ulv og grøn kølleuldsmed i miljørapporten.

Svar:

Bemærkningerne giver anledning til ændringer af planen samt vilkår i projekttilladelsen.

Odder: Der er redegjort for påvirkningen af odder i miljørapporten.

Det fremgår af arter.dk, at privatpersoner i april 2024 har foretaget et fund af en odderrede med en hun og unger. Derudover er der registreret odder i nærområdet. Som grundlag for at udarbejde planer og miljøvurdering er det derfor forudsat, at der antages at være odder i området, herunder de to vandløb Tøstrup Bæk og Grædebæk, og at der derfor skal tages hensyn til odder i projektet.

Som det bl.a. fremgår af miljøvurderingsrapportens miljøstatus for odder, er arten territoriell og har store territorier, som blandt andet kan være 10-20 km store, hvilket afhænger af køn og levestedernes egnet. På grund af oddernes behov for store territorier forventes det ikke, at der findes flere ynglende odder i projektområdet end den førnævnte odderrede. Odderne er nataktive og følsomme over for uforudsigelig støj og menneskelige forstyrrelser, hvilket særligt gør sig gældende for hunner med unger, som ikke i samme grad kan trække midlertidigt ud af området.

Hensynet til odder, herunder den konkrete rede, er vægtet højt i disponeringen af solcelleanlægget. Odderreden er inden for den del af området, som kun må anvendes til spredningskorridor for dyrelivet, og der er blandt andet sikret mulighed for spredning langs de eksisterende vandløb. Der vil derfor ikke være solcelleanlæg omkring reden, hvor arealerne vil fremstå ekstensive. Der er desuden i projekttilladelsen udlagt en 100 meter respektafstand omkring reden, som betyder, at der i anlægs- og nedtagningsfasen kun må arbejdes inden for den radius i perioden marts-maj. Respektafstanden på 100 meter er understøttet af krav, som svarer til de anbefalinger, der fremgår af Aarhus Universitets opdaterede håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets bilag IV om bl.a. odder. De 100 meter buffer med restriktioner for anlægsperiode er fastlagt for at minimere forstyrrelse fra nedramning og øvrig anlægsstøj. Støjen fra anlægget i drift er mere forudsigelig og markant mindre, hvorfor det antages at påvirke i mindre grad. Perioden marts-maj begrundes med at være de perioder, hvor der er mindst sandsynlighed for at være hunner med små unger i området. Derudover skal anlægsarbejde undgås inden for den 100 meter respektafstand i perioder, hvor der er vedvarende frost på søer, vandløb og fjorde, hvor oddernes adgang til føde er begrænset. Arbejde i anlægs- og nedtagningsfasen vil desuden foregå i dagtimerne, hvor odderne er inaktive.

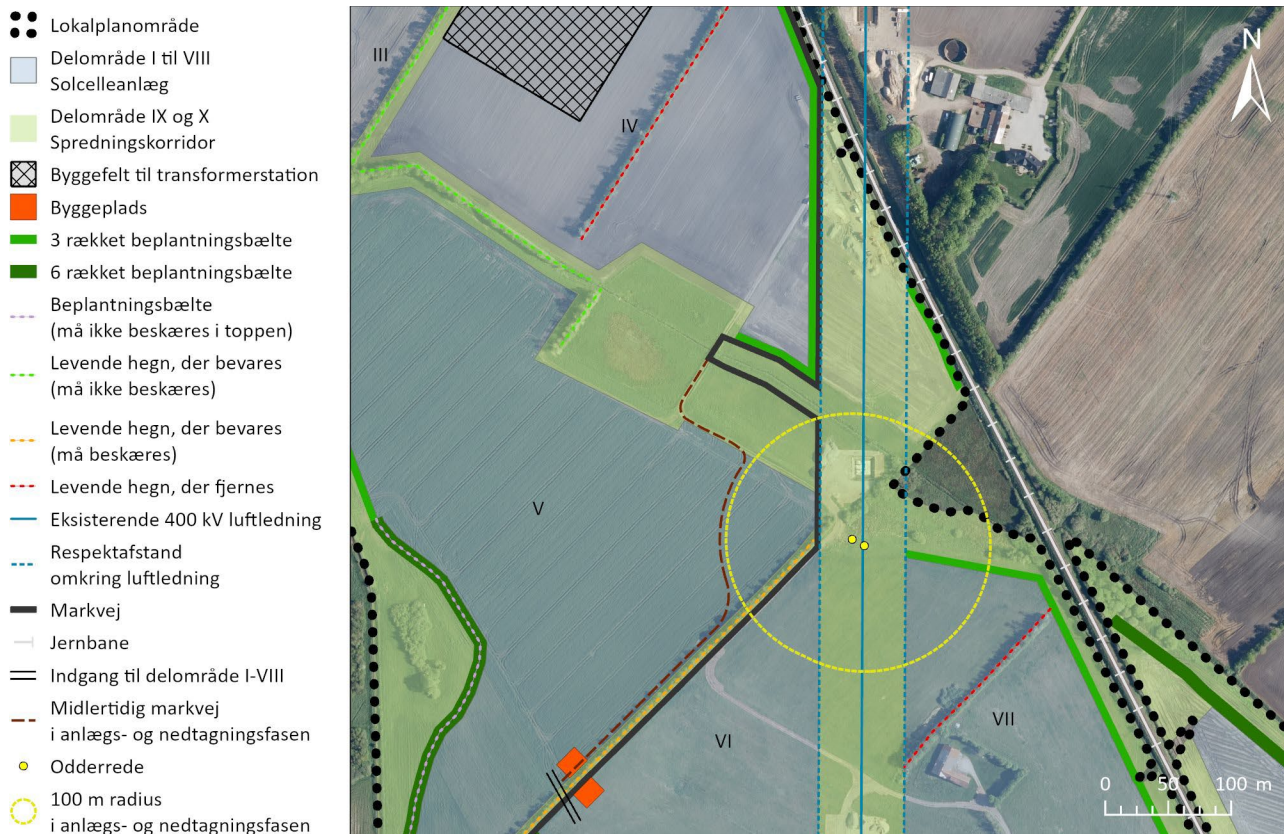
Lokalplanen og projekttilladelsen indeholder begge krav om, at vildthege og dyrehege skal etableres mindst 20 cm fra jorden for at sikre, at blandt andet odder kan færdes uhindret på tværs af hele området. Undtaget heraf er kun inde for det areal, som skal anvendes til selve transformerstationen, hvor færdsel af dyr vurderes uhensigtsmæssigt.

Odder foretrækker et godt yngleområde, et større og uforstyrret areal med gode skjulemuligheder og stabile føderessourcer. I driftsfasen vil området fremstå mere ekstensivt end ved den nuværende situation, hvilket blandt andet også kan medføre en forbedring af vandløbenes tilstand og dermed oddernes fødegrundlag. Derudover giver de nye beplantningsbælter forbedrede muligheder for skjul, hvilket er vigtigt for oddernes levevis.

Høringssvaret medfører, at der fastsættes et krav om, at den gennemgående markvej midlertidigt skal omlægges, så anlægstrafik føres uden om den 100 meter radius omkring den registrerede odderrede i perioden juni til februar. Det samme gælder i nedtagningsfasen, forudsat at en feltundersøgelse forsat konstaterer odderrede i området. På kortskitsen under, er vist en 100 meter radius omkring den registrerede odderrede, hvor den midlertidige markvej skal anlægges udenfor. Den lilla stiplede linje viser vejledende, hvor markvejen kan omlægges midlertidigt. I driftsfasen fastholdes den eksisterende markvejs forløb igennem den 100 meter radius.

Dette indskrives i lokalplanen under bestemmelser punkt 8.4 og tilføjes til vilkår 6 i projekttilladelsen.

Der foretages endvidere en **tilføjelse til vilkår 7** om, at det i tvivlstilfælde er Ringkøbing-Skjern Kommune, der afgør om frostperioden er så intensiv og vedvarende, at vilkåret er gældende.

Høringssvar har også medført, at der er indarbejdet et supplement til **lokalplanens bestemmelse punkt 6.5** om skilte, som fastlægger, at der må opsættes forbudskilte om, at hunde skal føres i snor. Forbudsskiltene må opsættes for at undgå forstyrrelser af oddere fra løse hunde. Forbudsskilte er i overensstemmelse med en af de anbefalinger, som indgår i Nationalt Center for Miljø og Energis opdatering af Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV - Del 2¹. Som det fremgår af miljøvurderingsrapporten er odderne følsomme over for bl.a. forstyrrelser. Løse hunde er i håndbogen vurderet særdeles forstyrrende, hvilket forstærkes, hvis der ikke er gode skjulesteder langs vandløb og i de tilstødende områder. I håndbogen er der derfor bl.a. anbefalet, at der kan indføres bestemmelser om, at hunde ikke må medtages eller skal holdes i snor på stier i og nær odderhabiter. Desuden **suppleres kommuneplantillæggets redegørelse** om Natura 2000.

De præcise formuleringer af ændringerne fremgår af skemaerne sidst i dette notat.

Bilag 4-arter: Der er gennemført levestedsvurdering og foretaget vurdering af sandsynlige ruter for vandrende padder. Levestedsvurderingerne viste, at i området kunne potentielt være **spidssnudet frø, løgfrø og strandtudse**, men ingen blev fundet ved feltundersøgelser. Solcelleanlæggets potentielle påvirkning af de tre arter er foretaget. I anlægsfasen etableres paddehegn fra marts-oktober (vandringstiden) ved kabelgrave og underboringer. Anlægget udføres med respektafstand til

¹ Nationalt Center for Miljø og Energi, Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, Del 2 – Odder og flagermus, nr. 603, 2024

beskyttet natur, og hegn, bevoksninger, grøfter og vandløb underbores. Dermed undgås ødelæggelse af paddernes yngle- og rasteområder, og anlægstrafik sker kun i dagtimer.

Der er gennemført kortlægning af **markfirben** i felten i tre perioder. Feltundersøgelser er udført i henhold til den tekniske anvisning for overvågning af markfirben. Der blev ikke registreret markfirben ved feltundersøgelsen. Den nærmeste kendte lokalitet er ca. 6.5 km fra området. Hovedparten af de potentielt egnede lokaliteter i området, blev ved besigtigelse vurderet som ikke-egnede habitater for markfirben.

I relation til **flagermus** er der gennemført passiv og aktiv lytning i både yngle- og rastetidsperioden, samt gennemgang af bygninger/vegetation for flagermusaktivitet og potentielle yngle-/rastepladser.

Kortlægning af **ulve** er baseret på kendte forekomster i området. Området vurderes ikke attraktiv som yngleområde for ulven, da størstedelen af arealerne inden for projektområdet er med intensivt landbrug, og der er en høj koncentration af forstyrrelser fra bygninger, veje, jernbane, mm. Der kan forekomme strejfende individer i området.

Kortlægning af **grøn kølleguldsmed** er baseret på kendte registreringer. Derudover er der foretaget to observationer ved feltbesigtigelser af beskyttet natur uden for kabelkorridoren. Grøn kølleguldsmed yngler i iltrige vandløb med moderat til hurtigt strømmende vand samt sand eller grus bund, hvilket ikke forekommer i området.

Vandløb

Resume:

Åbeskyttelseslinje: Flere borgere mener, at det er kritisabelt, at der ikke er registreret en 150 meter bred åbeskyttelseslinje omkring Tøstrup Bæk. Og at der så vil blive bygget helt ned til åen.

Grøfter: En borger gør opmærksom på, at der er gravet drængrøfter i §3-beskyttet natur, samt at okker i den forbindelse fosser ud i åen. Borgeren mener desuden at grøfterne kun er gravet for at dræne lavbundsarealer og vådområder, så der kan køres med tungt maskineri i byggefasen. Nedenstående billeder er vedlagt borgerens høringssvar:

Svar:

Åbeskyttelseslinje: Åbeskyttelseslinjer gælder for vandløb med en bundbredde på mindst 2 meter. Tarm Bæk (Tøstrup Bæk) har en regulativmæssig bundbredde på 1,6 meter opstrøms tilløbet af Foersum Møllebæk, derfor er Tarm Bæk ved Stenmose ikke omfattet af åbeskyttelseslinje. Ved disponering af solcelleanlægget er der friholdt arealer langs vandløbene, så der ikke må bygges ned til vandløbskronen.

Grøfter: Ringkøbing-Skjern Kommune har besigtiget området og vurderet, at der har været en lovlig vedligeholdelse af grøfterne og ikke foretaget ulovlige indgreb i den beskyttede natur. Grøfterne har eksisteret siden 1954 og har altid ligget i forbindelse med åen. Eksisterende vandløb herunder grøfter skal vedligeholdes. Vedligeholdelsen kan omfatte oprensning således, at vandløbets vandføringsevne kan opretholdes jævnføre i Vandløbslovens § 27 og § 35.

Hegning

Resume:

Flere borgere mener at hegn omkring og i området vil forhindre krondyr, dådyr og rådyr i at færdes naturligt i området og at de smalle vildtpassager begrænser dyrenes naturlige bevægelse. Samt at i tilfælde af ulveangreb vil det være vanskeligt for dyrene at flygte.

En borger påpeger, at området er kendt for ulve, og at hegn vurderes både uhensigtsmæssige og risikable samt at dyrehold i området allerede har betydelige udfordringer med ulve. Og at massive indhegninger vil øge problemerne.

Desuden gør en borger opmærksom på, at området benyttes dagligt af lokale familier, vandrere, cyklister og hundeluftere og at der sker et tab af adgang til naturen for disse.

Svar:

I lokalplanen og projekttilladelsen er der fastsat krav til indretning med hegning af området. Der må kun opsættes hegn omkring de delområder, hvor der skal være solcelleanlæg. Det betyder, at spredningskorridorerne omkring delområderne med solcelleanlæg skal friholdes for alle former for hegn, så dyrelivet frit kan færdes igennem og omkring solcelleanlægget. Spredningskorridorerne er omkring eksisterende ledelinjer i området.

Derudover er der krav til, at vildthege skal hæves, så mindre dyr som odder kan komme under hegnet og kan færdes uhindret på tværs af hele området.

Der er desuden bestemmelser for, at vildtheget kan suppleres af, at der må opsættes strømførende dyrehegn omkring de dele af solcelleanlægget, som lever op til Miljøstyrelsens anvisninger for ulvesikret hegn, hvilket har til formål at hindre drab af dyrehold.

Der vil fortsat være adgang til området for offentligheden af den eksisterende markvej, der går tværs gennem området.

Visualiseringsmetode**Resume:**

En borger mener at det er tvivlsomme visualiseringer, som er udarbejdet. Borgeren mener at der er systematisk sket forvridning af visualiseringer og at den visuelle påvirkning af det skrående areal ikke er vist korrekt.

En borger påpeger, at det er problematisk at visualiseringerne af solcelleprojektet ikke er udarbejdet fra deres ejendom Tarmvej 16, 6870 Ølgod.

Svar:

Visualiseringerne er udarbejdet som vejledende fotomontager, der skal illustrere oplevelsen af de forskellige situationer med henholdsvis nyetablerede beplantningsbælter og veletableret beplantningsbælter omkring solcelleanlægget.

Visualiseringerne er udarbejdet for udvalgte 12 fotostandpunkter i nær- og fjernzonen, som er punkter, hvor der bor og færdes mennesker.

En visualisering kan beskrives som en afbildning af realiseringen af et projekt, der skal skabe overblik, forståelse og – så realistisk som muligt – give oplevelse af det realiserede projekts påvirkning af omgivelserne. Visualisering er et nyttigt værktøj til at give oplysning om, hvordan man må forestille sig, at projektet vil se ud, men vil aldrig kunne gengive de fremtidige forhold fuldstændigt én til én.

Ringkøbing-Skjern Kommune finder ikke anledning til at betvivle de udførte visualiseringer og finder, at miljørapportens visualiseringer giver et dækkende indtryk af den visuelle påvirkning af omgivelserne ved etablering af solcelleanlægget.

Visuel påvirkning fra solcelleanlæg**Resume:**

Borgere gør indsigelse mod, at der ikke planlægges ny beplantning i den sydvestlige del af projektområdet. De udtrykker desuden bekymring for, at solpanelerne fra vestsiden af ådalen vil være synlige på tværs af et 900 meter åbent landskab. Derudover påpeges det, at der mangler naturlig afskærmning mellem beboelsen og højderyggen, hvor solcellerne skal placeres, og at det planlagte

læhegn ikke vil kunne dække området på grund af terrænets udformning. *Derudover er det uhensigtsmæssigt at opføre et solcelleanlæg på et areal, som er en skråning, det vil altid have større ødelæggende udsyn fra de omkringboende naboer, også langt væk.*

En borger skriver at Ringkøbing-Skjern Kommunes retningslinjer ikke overholdes i forhold til afskærmning.

En borger konstaterer, at grænserne for værditab ved 200 meter fungerer i et fladt terræn, men ikke i en ådal, hvor man kan se 900 meter.

Svar:

Der er arbejdet med afskærmende beplantning rundt om projektområdet, inden i området samt bevaret eksisterende beplantning. Og der er udarbejdet en detaljeret dispositionsplan, som viser dette.

I Ringkøbing-Skjern Kommunes **retningslinjer** under: *Udseende og indretning af solcelleanlæg på terræn*, punkt c., står der at solcelleanlæggets visuelle påvirkning skal minimeres ved hjælp af eksisterende og ny afskærmende beplantning. Og omfanget af den afskærmende beplantning skal vurderes i det enkelte tilfælde i forhold til det lokale landskab og den øvrige visuelle påvirkning. Samt under punkt d. *Eksisterende beplantningsbælter inden for solcelleanlæggene skal så vidt muligt bevares.* Solcelleanlægget er i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer for større solcelleanlæg.

Der er udarbejdet visualiseringer af solcelleanlægget, og den visuelle påvirkning af omgivelserne i det åbne land er vurderet i miljørapporten. Se bilag 1 til den samlede miljørapport. Visualiseringerne viser fremtidige forhold med dels nyplantet beplantning og dels udvokset beplantning. Ansøger forventer, afhængigt af vejrforhold og vækstbetingelserne i øvrigt, at der vil gå 8-10 år før de nye beplantningsbælter opnår den ønskede højde på 4-5 meter og opnår den viste afskærmende effekt. På grund af terrænforskelle er det ikke muligt fuldstændigt at afskærme solcelleanlægget. I planlægningen er der derfor indsat krav om varierende bredder på beplantningsbælter langs lokalplanens afgrænsning samt supplerende beplantningsbælter på udvalgte steder langs ledningstracéet for at bryde fladerne af solpaneler. På udvalgte steder er desuden forbud mod at beskære beplantningsbælter i højden. Miljørapporten konkluderer, at solcelleanlægget vil medføre en ubetydelig til moderate påvirkning af landskabet, når beplantningsbælterne er udvoksede.

I miljørapporten beskrives en moderat påvirkning sådan: *Miljøemner, der påvirkes i moderat omfang, har høj eller medium sårbarhed. Der forekommer påvirkninger, som typisk enten har et relativt stort omfang eller langvarig karakter, og som måske kan give visse irreversible, men helt lokale skader.*

Med andre ord er det i dette solcelleprojekt ikke muligt at foretage en fuldstændig afskærmning af solcelleanlægget. Dette er tilfældet for visualiseringspunkt 9, 10 og 11. Det samme vil være tilfældet fra adressen Tarmvej 16.

Dette forhold indgår i den politiske beslutning.

Det er Energistyrelsen, der administrer reglerne om værditab. Ringkøbing-Skjern Kommune skal gøre opmærksom på, at det er muligt mod gebyr at anmode om værditabserstatning, selv om man bor længere væk end 200 meter.

Risikoforhold ved teknologien

Resume:

Der er bekymring over forurening af PFAS fra solceller.

Svar:

Der er i udkastet til projekttilladelsen stillet følgende krav: *"Solcelleanlægget og tilhørende installationer må ikke afgive eller udlede miljøfarlige stoffer, herunder PFAS-stoffer, i koncentrationer som kan udgøre en risiko ift. jord og grundvand. Eventuelle knuste solcellepaneler skal hurtigst muligt fjernes, således at udvaskning fra knuste dele ikke udgør en risiko for grundvandet."*

Trafik i anlægs- og driftsfasen**Resume:**

En borger vurderer, at vejene omkring Stenmose ikke er bygget til tung trafik samt at der er spinkel infrastruktur og smalle veje. Borgeren gør opmærksom på at der mellem Tøstrupvej og Ådumvej er en viadukt over banen med vægtbegrænsning.

Samt mener en borger at vejene udgør en risiko for børn, når de cykler i skole. Og foreslår at hvis projektet gennemføres at der anlægges cykelstier langs de belastede vejstrækninger.

Svar:

Den primære trafik vil være i korte perioder i anlægs- og nedtagningsfasen. Størstedelen af trafikken vil komme i en periode på to måneder, der forventeligt vil ligge i den første halvdel af anlægsperioden. I driftsfasen vil der kun være trafik i forbindelse med tilsyn med et eventuelt dyrehold, pleje af beplantning samt vedligehold og tilsyn med solcelleanlægget. Trafik i driftsfasen vil normalt foregå i personbil og forventes at være mindre end ved den nuværende situation. Adgangen til projektområdet sker fra et vejnet, der i dag benyttes til lokaltrafik, som også omfatter lastbiltrafik og trafik i forbindelse med landbrugsdriften. Anlægstrafikken er samlet set begrænset, og fordelingen på flere vejadgange til området betyder, at der kommer en meget lille merbelastning af de enkelte veje i nærområdet. I anlægs- og nedtagningsfasen er der fokus på vejenes beskaffenhed og at finde egnede trafikløsninger fra de forskellige delområder. Derudover er der fokus på vægtbegrænsningen på jernbanebroen, som ikke er vurderet egnet til tung trafik. Krydsning af jernbanebroen indgår dermed ikke i trafikløsningerne, hvilket fremgår af figur 7-3 i miljøvurderingsrapporten. Der kører tung trafik på alle vejene i dag, og vejnettet vil alle steder kunne håndtere mindre stigninger i trafikken i anlægsperioden, som maksimalt svaret til 12-20 ture i døgnet, der ikke vil have nogen mærkbar betydning for trafikafviklingen, og bilisterne vil opleve den samme fremkommelighed som i dag.

Trafiksikkerheden ved anlægstrafik på vejnettet omkring området behandles i miljøvurderingsrapportens Tabel 7-5, hvor trafiksikkerheden ved den enkelte vej beskrives og vurderes. Generelt er vurderet, at anlægstrafikken er meget begrænset, og den vil ingen steder reelt påvirke den nuværende trafiksituation. I den travleste periode på to måneder er anlægstrafikken vurderet at udgøre en begrænset påvirkning af befolkningen i forhold til trafiksikkerhed, og i den øvrige periode er påvirkningen ubetydelig. Påvirkningen ophører, når anlægsfasen er overstået.

Støj**Resume:**

En borger mener at støjen fra påmonterede motorer, hvis der vælges bevægelige solceller (trackere), vil have en negativ effekt.

Svar:

Det er korrekt, at støjberegningerne og -vurderingerne, der er præsenteret i miljøvurderingsrapporten, er baseret på et FT-anlæg (faste paneler). I forbindelse med behandling af høringssvarene er der derfor udarbejdet supplerende støjberegninger baseret på et SAT-anlæg

(trackere), hvor støjen fra trackerne er indarbejdet, og påvirkningen af naboer vurderes. Derved sikres det, at begge typer monteringsystemer er miljøvurderet ligeværdigt. De supplerende støjberegninger fremgår af den sammenfattende redegørelse i afsnittet *Støj fra trackere*.

De supplerende beregninger konkluderer, at forskellen i støjniveauet imellem et anlæg med faste paneler og et anlæg med trackere ligger på imellem 0 dB til 0,5 dB. Det er kun på adresserne Tøstrupvej 48 og Hedegårdsvej 6, hvor der er en beregnet forskel. Forskellen i støjniveauet er imidlertid så lille, at den ikke vil være hørbar. Støjgrænserne overholdes ligeledes i begge scenarier. Derfor vil vurderingerne af konsekvenserne på miljøet være den samme for trackere som for paneler med faste paneler, som er behandlet i miljøvurderingsrapporten. Dette gælder både for almindelig støj og lavfrekvent støj.

Alternativer

Resume:

Der bliver foreslået at satse på havvindmøller og atomkraft i stedet for solceller. Samt foreslået placering af solceller på tage og langs motorveje. Placere solceller på hustage i de områder, hvor strømmen skal bruges, f.eks. større byer og industriområder.

En borger har indsendt et alternativt solenergiprojekt, som skal være borgerdrevet. Større landbrugsbygninger og maskinhaller i området, kommunale bygninger, som skoler, haller og varmegærker samt private bygningers tagflader foreslås brugt til et lokalt energifællesskab. Der foreslås indkaldt til et fællesmøde mellem borgere og kommunale embedsfolk med fokus på lokalt forankrede løsninger.

Svar:

Det er en politisk prioritet, at der skal planlægges for større terrænplacerede solcelleanlæg i Ringkøbing-Skjern Kommune. I 2021 besluttede Byrådet at igangsætte planlægningen for i alt ca. 1000 ha solceller. Projektet Stenmose er det sidste af de igangsatte planer.

Ud over at placering af terrænbaserede større solcelleanlæg skal understøtte kommunens grønne profil, er det også en målsætning at udnytte potentialet for placering af solceller på bygninger i kommunen. Administrationen deltager gerne i en dialog om muligheder, såfremt der tages initiativ til et lokalt projekt om energifællesskab.

Det er ikke en politisk prioritet at satse på atomkraft.

Med baggrund heri anser Ringkøbing-Skjern Kommune ikke de foreslåede alternativer som reelle alternativer, som skal belyses nærmere.

B. Resume og svar på indkomne bemærkninger fra myndigheder og interesseorganisationer

Svar fra Ådum Borgerforening

Resume:

Borgerforeningen skriver: "*Borgerforeningens bestyrelse mener at det er en god ide med solceller og at det også er på sin plads med nogle i Ådum sogn og nærområde.*"

De tilføjer ligeledes, at når der tages meget landbrugsjord ud af drift, kan det betyde tab af arbejdspladser og tab af tilflytning til sognet.

Svar:

Dette forhold indgår i den politiske beslutning.

Svar fra Ringkøbing Skjern Forsyning

Resume:

Ringkøbing-Skjern Forsyning gør opmærksom på eksisterende ledninger inden for projektområdet og at vandledeledninger ikke kan være placeret under solceller. Desuden gør de opmærksom på, at de sydligste ledninger er tinglyst. Se kort i deres høringssvar.

Svar:

Ansøger har oplyst til Ringkøbing-Skjern Kommune, at de respekterer vandledeledninger og vil gå i dialog med Ringkøbing-Skjern Forsyning om eventuel omlægning af vandledeledninger i projekteringsfasen.

Svar fra Ribe Stift

Resume:

Ribe Stift bemærker, at nærmeste kirke er Ådum Kirke, der er beliggende ca. 2 km nord for planforslaget og at planforslaget er beliggende udenfor såvel kirkebyggelinjer og kirkebeskyttelseszoner. De har ingen bemærkninger til lokalplansforslag 482 med tillæg.

Svar:

Administrationen konstaterer, at Ribe Stift ikke har bemærkninger til planforslagene.

Svar fra Energinet

Resume:

Energinet bemærker, at planforslagene overordnet set tager hensyn til deres eksisterende og kommende luftledninger. De påpeger følgende forhold, som planlægningen bør/skal tage hensyn til:

Servitut: Eltransmission påpeger, at hvis der planlægges adgangs-, serviceveje, servicepladser eller stier i servitutarealet for el-transmissionsanlæg, skal der søges om dispensation ved Energinet.

Solcelleanlæg - disponering: Eltransmission kan ikke acceptere opstilling af solceller med tilhørende udstyr i servitutarealet, da der til enhver tid skal være fri adgang til deres anlæg for reparation og service.

Solcelleanlæg - nærføringsberegninger: Bygherre for solcelleanlægget skal analysere, vurdere og foretage nærføringsberegninger samt afhjælpe eventuelle nærføringsproblemer ift. Eltransmissions eksisterende elanlæg.

Solcelleanlæg - forsyningsledninger: Ved krydsning af Eltransmissions elanlæg med forsyningsledninger til solcelleanlæg skal ledninger som udgangspunkt lægges vinkelret på traceet. Antallet af krydsninger skal begrænses og godkendes af Eltransmission med hensyn til type, antal og placering over servitutarealet.

Solcelleanlæg – Jording: Eltransmission anbefaler, at bygherre vurderer behovet for jording af solcelleanlægget, undersøger anlæggets følsomhed for inducerede spændinger i DC-ledningerne og placerer solcelleanlægget i passende afstand fra elanlægget.

Solcelleanlæg – Indhegning: Vedrørende indhegning skal Eltransmission have adgang til elanlæggene i solcelleområdet til reparation og service, inklusiv brug af mobilkraner. Etablering af hegn i servitutareal kræver dispensation fra den tinglyste servitut.

Solcelleanlæg – Is: Eltransmission gør opmærksom på, at der under visse vejrforhold kan forekomme nedfaldende is under og omkring et luftledningsanlæg.

Respektafstand og arbejdsinstruktion: Der skal indhentes en arbejdsinstruktion, når der planlægges, arbejdes inden for respektafstanden.

Svar:

Servitut: Solcelleanlægget er disponeret, så der tages hensyn til servitutarealet. Undtaget heraf er interne veje mellem byggefelter. European Energy skal ansøge Energinet om etablering af interne veje, når anlægget er projekteret.

Solcelleanlæg – disponering: Solcelleanlægget er disponeret, så der ikke opstilles solcelleanlæg og tilhørende udstyr eller etableres beplantning inden for servitutarealet. Adgangsforholdene for Energinet er uændrede svarende til den nuværende situation, hvor Energinet kan tilgå tracéet uhindret via eksisterende grusveje fra både Puglundvej via Hedegårdsvej, Skodsbølvej og Tarmvej. Langs Puglundvej etableres beplantning langs vejen under tracéet af visuelle hensyn. Der er fortsat uhindret adgang fra Puglundvej via Hedegårdsvej.

Solcelleanlæg – nærføringsberegninger: Ringkøbing-Skjern Kommune har orienteret bygherre om behov for nærføringsberegninger, og bygherre har taget dette til efterretning.

Solcelleanlæg – forsyningsledninger: Ringkøbing-Skjern Kommune har orienteret bygherre om behov for godkendelse af forsyningsledningers krydsning af servitutarealet, og bygherre har taget dette til efterretning.

Solcelleanlæg – Jording: Ringkøbing-Skjern Kommune har orienteret bygherre om høringssvar om jording, og bygherre har taget dette til efterretning.

Solcelleanlæg – Indhegning: Lokalplanen fastlægger, at der kun må opsættes indhegning omkring byggefelter, og der må dermed ikke etableres indhegning inden for servitutarealet. Energinet har uhindret adgang til servitutarealet via eksisterende markveje, som er uden for byggefelter, og hvortil Energinet kan tilgå luftledningen nord og syd for jernbanen.

Solcelleanlæg – Is: Lokalplanen fastlægger byggefelter til solcelleanlægget, som er uden for respektafstanden omkring luftledningen. Ringkøbing-Skjern Kommune har orienteret bygherre om risiko for nedfald af is fra luftledning, og bygherre har taget dette til efterretning.

Respektafstand og arbejdsinstruktion: Ringkøbing-Skjern Kommune har orienteret bygherre om behov for arbejdsinstruktion, og bygherre har taget dette til efterretning.

Høringssvaret medfører, at følgende tilføjes til lokalplanens redegørelse i afsnittet 400 kV luftledningen (11.06.2024-1015775503) - Byggenavn: HL40004 Endrup-Stovstrup:

Inden anlægs- og nedtagningsfasen igangsættes skal nødvendige tilladelser ved Energinet indhentes.

Den præcise formulering af ændringen fremgår af skema sidst i dette notat.

Svar fra Brand & Redning MidtVest

Resume:

Brand & Redning MidtVest har ingen bemærkninger eller forslag til ændringer af høringsdokumenterne.

De bemærker, at der skal etableres vandforsyning, hvis der etableres batterianlæg som en del af solcelleanlægget og i den forbindelse er der krav til opsætning af brandhaner.

Desuden gøres der opmærksom på, at visse anlæg og installationer, herunder oplag af brandfarlige væsker kan være omfattet af beredskabsloven og de tilhørende tekniske forskrifter. Derudover gælder særlige regler for batterioplag.

Svar:

Planerne muliggør ikke batterianlæg, og der er på den baggrund ikke behov for etablering af brandhaner og vandforsyning.

Ringkøbing-Skjern Kommune har orienteret bygherre om høringssvaret i relation til anlæg og installationer omfattet af beredskabslovens bestemmelser.

Svar fra Styrelse for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV)

Resume:

SGAV gør opmærksom på at de kun reagerer på høringer, hvis kommunen angiver, hvorfor styrelsen vurderes at være berørt myndighed.

Svar:

Ringkøbing-Skjern Kommune har i en opfølgende mail beskrevet for SGAV, hvorfor kommunen mener at styrelsen er berørt myndighed. Kommunen har ikke efterfølgende modtaget svar på denne mail.

Administrative bemærkninger

Kommuneplantillægs nummer:

Kommuneplantillæggets nr. 7 ændres til nr. 17, på grund af at nr. 7 allerede er brugt. Som følge heraf konsekvensrettes kommuneplantillægget og lokalplanen som en teknisk ændring.

Samlet oversigt over ændringer

Ændringer af Kommuneplantillæg affødt af indkomne bemærkninger:

Side 7 under overskriften Habitatdirektiv og Natura2000 tilføjes følgende tekst sidst i afsnittet:

Afyderligere hensyn til forstyrrelse af odder, må der opsættes skilte om, at hunde skal holdes i snor.

Ændringer af Lokalplan nr. 482 affødt af indkomne bemærkninger:

Side i lokalplanen	Eksisterende tekst	Erstattes/suppleres med følgende tekst
Side 12 under overskriften Skilte	Inden for lokalplanområdet kan der opsættes henvisningskilte og informationsskilte, som omhandler solcelleanlægget. Lokalplanen	Inden for lokalplanområdet kan der opsættes henvisningskilte og informationsskilte, som omhandler solcelleanlægget. Lokalplanen fastsætter krav til udformning, herunder at

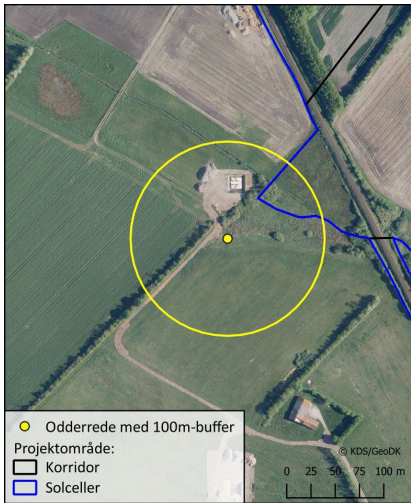
	fastsætter krav til udformning, herunder at skiltene ikke må belyses.	skiltene ikke må belyses. Der må desuden opsættes forbudsskilte mod løse hunde ved vejindgang til planområdet ved de markveje, som ses på Kortbilag 3.
Side 25 under overskriften Natura2000	I projektet til solcelleanlægget er der indarbejdet en afværgeforanstaltning omkring en registrering af odder i lokalplanområdet. Afværgeforanstaltningen er en respektafstand i en radius på 100 meter omkring odderlokaliteten, hvor der i anlægs- og nedtagningsfasen kun arbejdes i perioden marts-maj. I driftsfasen skal vildthege og strømførende hegn omkring byggefeltet til solcelleanlægget hæves minimum 20 cm for at sikre, at bl.a. odder kan færdes uhindret på tværs af planområdet. Derudover skal der være spredningskorridorer omkring vandløbene, som kan være ledelinjer for odderne. Ved den gennemførte konsekvensvurdering vurderes det, at planer og projekt ikke vil påvirke odderens gunstige bevaringsstatus i nærliggende Natura 2000-områder.	I projektet til solcelleanlægget er der indarbejdet en afværgeforanstaltning omkring en registrering af odder i lokalplanområdet. Afværgeforanstaltningen er en respektafstand i en radius på 100 meter omkring odderlokaliteten, hvor der i anlægs- og nedtagningsfasen kun arbejdes i perioden marts-maj. I driftsfasen skal vildthege og strømførende hegn omkring byggefeltet til solcelleanlægget hæves minimum 20 cm for at sikre, at bl.a. odder kan færdes uhindret på tværs af planområdet. Derudover skal der være spredningskorridorer omkring vandløbene, som kan være ledelinjer for odderne. Ved den gennemførte konsekvensvurdering vurderes det, at planer og projekt ikke vil påvirke odderens gunstige bevaringsstatus i nærliggende Natura 2000-områder. I forbindelse med høringsfasen til planforslagene har et høringssvar betydet, at der er indarbejdet et supplement til lokalplanens bestemmelse om skilte, som fastlægger, at der må opsættes forbudsskilte om, at hunde skal føres i snor for at undgå forstyrrelser af oddere fra løse hunde. Supplementet er et ekstra hensyn, som vurderes at være i overensstemmelse med de hensyn, som skal varetages for oddere.
Side 41 under overskriften 400 kV luftledningen	400 kV luftledningen (11.06.2024-1015775503) - Byggenavn: HL40004 Endrup-Stovstrup 400 kV luftledningen er omfattet af en tinglyst servitut for et servitutareal på 2 x 34 meter symmetrisk areal omkring luftledningens midte. Servitutarealet har en samlet bredde på 68 meter. Inden for servitutarealet må der ikke etableres nyt byggeri. Arealet må ikke beplantes med træer og andre vækster, der må antages at kunne blive højere end 3 meter, uden forudgående tilladelse. Alle former for arbejde og transport på servitutarealet skal de til enhver tid fastsætte respektafstande omkring Luftledningsanlægget overholdes. De på aftaletidspunktet gældende regler foreskriver, at hverken personer, værktøj eller nogen del af det ved arbejdet eller transporten anvendte materiel må befinde sig i større højde over jorden end 3 meter inden for 15 meter i vandret afstand. Dele af servitutarealet er inden for lokalplanområdet, hvor arealet friholdes for byggeri og er udlagt til spredningskorridor. Bredden er fastlagt til med respektafstand til yderste ledere. Beplantning inden for servitutarealet må maksimalt være 3 meter høj. Realisering af lokalplanen vil ikke hindre tilsyn og drift med luftledningen.	400 kV luftledningen (11.06.2024-1015775503) - Byggenavn: HL40004 Endrup-Stovstrup 400 kV luftledningen er omfattet af en tinglyst servitut for et servitutareal på 2 x 34 meter symmetrisk areal omkring luftledningens midte. Servitutarealet har en samlet bredde på 68 meter. Inden for servitutarealet må der ikke etableres nyt byggeri. Arealet må ikke beplantes med træer og andre vækster, der må antages at kunne blive højere end 3 meter, uden forudgående tilladelse. Alle former for arbejde og transport på servitutarealet skal de til enhver tid fastsætte respektafstande omkring Luftledningsanlægget overholdes. De på aftaletidspunktet gældende regler foreskriver, at hverken personer, værktøj eller nogen del af det ved arbejdet eller transporten anvendte materiel må befinde sig i større højde over jorden end 3 meter inden for 15 meter i vandret afstand. Dele af servitutarealet er inden for lokalplanområdet, hvor arealet friholdes for byggeri og er udlagt til spredningskorridor. Bredden er fastlagt til med respektafstand til yderste ledere. Beplantning inden for servitutarealet må maksimalt være 3 meter høj. Realisering af lokalplanen vil ikke hindre tilsyn og drift med luftledningen.

		Inden anlægs- og nedtagningsfasen igangsættes skal nødvendige tilladelser ved Energinet indhentes.
Side 49 Pkt. 6.5	6.5 Skiltning Der må opsættes et henvisningsskilt på terræn ved nærmeste offentlig vej til hver indgang til anlægget, hvor henvisningsskiltene skal være i overensstemmelse med følgende krav til udformning og placering: • Skiltene skal være rektangulære eller kvadratiske; • Skiltene må ikke være over 0,5 m2, og skiltens overkant må ikke være over 1 m over terræn. • Skiltene skal have ensfarvede, afdæmpet bundfarve og tekst. Logo kan holdes i de farver, som virksomheden normalt anvender. • Skiltene må kun oplyse om virksomhedens navn, logo, adresse og art eller produktion. • Skiltene må kun være informerende og må ikke opsættes med reklameformål. • Skiltene må placeres ved indkørsel til egen ejendom fra offentlig vej eller privat fællesvej. Ved hver indgang til solcelleanlægget kan opsættes et informationsskilt til oplysningsbrug om solcelleanlægget på vildtheget og låger. Informationsskilte må maksimalt have en størrelse på 0,5 m2. Informationsskilte må ikke udføres med lyseffekter eller belyses. Herudover må der ikke opsættes reklamer eller andre former for skilte indenfor lokalplanområdet. <i>Skiltning i det åbne land er omfattet af krav i henhold til naturbeskyttelsesloven, herunder reklamebekendtgørelsen.</i> <i>Lokalplanens bestemmelser for henvisningsskiltning lever op til naturbeskyttelses regler for udformning og placering af skilte, da skiltene er mindre oplysningsskilte, der opsættes ved indkørsel på egen ejendom.</i> <i>Informationsskiltene forudsætter ikke dispensation efter naturbeskyttelsesloven, når skiltene ikke virker dominerende i landskabet og placeres i umiddelbar tilknytning til virksomheden.</i>	6.5 Skiltning Der må opsættes et henvisningsskilt på terræn ved nærmeste offentlig vej til hver indgang til anlægget, hvor henvisningsskiltene skal være i overensstemmelse med følgende krav til udformning og placering: • Skiltene skal være rektangulære eller kvadratiske; • Skiltene må ikke være over 0,5 m2, og skiltens overkant må ikke være over 1 m over terræn. • Skiltene skal have ensfarvede, afdæmpet bundfarve og tekst. Logo kan holdes i de farver, som virksomheden normalt anvender. • Skiltene må kun oplyse om virksomhedens navn, logo, adresse og art eller produktion. • Skiltene må kun være informerende og må ikke opsættes med reklameformål. • Skiltene må placeres ved indkørsel til egen ejendom fra offentlig vej eller privat fællesvej. Ved hver indgang til solcelleanlægget kan opsættes et informationsskilt til oplysningsbrug om solcelleanlægget på vildtheget og låger. Informationsskilte må maksimalt have en størrelse på 0,5 m2. Informationsskilte må ikke udføres med lyseffekter eller belyses. Der må opsættes små forbudsskilte "Hund i snor" ved vejindgange til planområdet på de markveje, som ses på Kortbilag 3. Markvejene er mellem Skodsbølvej og Tøstrup Bæk og mellem Tøstrupvej og de fredede fortidsminder Femhøje. Herudover må der ikke opsættes reklamer eller andre former for skilte indenfor lokalplanområdet. <i>Skiltning i det åbne land er omfattet af krav i henhold til naturbeskyttelsesloven, herunder reklamebekendtgørelsen.</i> <i>Lokalplanens bestemmelser for henvisningsskiltning lever op til naturbeskyttelses regler for udformning og placering af skilte, da skiltene er mindre oplysningsskilte, der opsættes ved indkørsel på egen ejendom.</i> <i>Informationsskiltene forudsætter ikke dispensation efter naturbeskyttelsesloven, når skiltene ikke virker dominerende i landskabet og placeres i umiddelbar tilknytning til virksomheden.</i> Forbudsskilte mod løse hunde i planområdet må opsættes i anlægs- og driftsfasen for at begrænse

		<i>forringelse af odders levesteder på grund af rekreative forstyrrelser fra løse hunde. Opsatte skilte betyder, at hunde skal holdes i snor på markveje i planområdet. Ved udyrkede arealer gælder naturbeskyttelseslovens § 24, som bl.a. fastlægger, at hunde skal føres i snor på udyrkede arealer, og der er på den baggrund ikke fastsat bestemmelser for færdsel med hunde på udyrkede arealer. Inden igangsætning af nedtagningsfasen skal kommunen vurdere, om der er forekomst af odder i området, og om der kan være behov for skiltning.</i>
Side 54 Pkt. 8.4	8.4. Markveje Markveje vist på Bilag 3 skal opretholdes. Færdsel på markveje må ikke hindres. Den gennemgående markvej mellem Tarmvej vest for Tøstrup Bæk og Skodsbølvej må oplægges svarende til det forløb, som er vist på Bilag 3. <i>Den gennemgående, eksisterende markvej må oplægges. Ved omlægning af markvejen skal sikres, at der opretholdes et gennemgående forløb mellem Tarmvej og Skodsbølvej, som forbinder eksisterende markveje.</i>	8.4. Markveje Markveje vist på Bilag 3 skal opretholdes. Færdsel på markveje må ikke hindres. Den gennemgående markvej mellem Tarmvej vest for Tøstrup Bæk og Skodsbølvej må oplægges svarende til det forløb, som er vist på Bilag 3. I anlægs- og nedtagningsfasen for projektet skal markvejen dog omlægges, så trafikken ledes uden om en radius på 100 meter omkring registret yngleområde for odder. Se vejledende kortskitse i højre spalte. <i>Den gennemgående, eksisterende markvej må oplægges. Ved omlægning af markvejen skal sikres, at der opretholdes et gennemgående forløb mellem Tarmvej og Skodsbølvej, som forbinder eksisterende markveje.</i> <i>For at tage hensyn til en registreret odderrede under 400 kV luftledningen, gælder der en undtagelse vedrørende markvejen i anlægs- og nedtagningsfaserne. I perioden juni til februar skal trafik ledes uden om en radius på 100 meter, i princippet som vist på denne kortskitse.</i> <i>På kortskitsen er vist en 100 meter radius omkring den registrerede odderrede, hvor den midlertidige markvej skal anlægges udenfor. Den lilla stiplede linje viser vejledende hvor markvejen kan omlægges midlertidigt.</i>

--	--	--

Ændringer af projekttilladelsen affødt af indkomne bemærkninger:

Vilkår nr.	Eksisterende tekst	Erstattes/suppleres med følgende tekst
6	I en radius på min. 100 meter, omkring Odderens yngleområde inden for solcelleområdet, må der kun arbejdes med anlæg af solceller i perioden marts-april-maj i anlægs- og nedtagningsfasen. Se Figur 1. <i>Figur 1 100 m buffer omkring yngleområde for Odder. Selve reden er inden for projektområdet til solcelleanlægget, men er lokaliseret inden for delområde X, der udlægges som spredningskorridor.</i>	I en radius på min. 100 meter, omkring Odderens yngleområde inden for solcelleområdet, må der kun arbejdes med anlæg af solceller i perioden marts-april-maj i anlægs- og nedtagningsfasen. Den gennemgående markvej skal midlertidigt omlægges, så anlægstrafik føres uden om en 100 meter radius omkring yngleområde for odder i perioden juni til februar. Det samme gælder i nedtagningsfasen, forudsat at en feltundersøgelse forsat konstaterer odderrede i området. Se Figur 1.
7	I perioder med vedvarende frost, hvor is på søer, vandløb og fjorde begrænser odderens adgang til føde, må der ikke ske anlægs- og nedtagningsarbejde.	I perioder med vedvarende frost, hvor is på søer og vandløb begrænser odderens adgang til føde, må der ikke ske anlægs- og nedtagningsarbejde. I tvivlstilfælde, er det Ringkøbing-Skjern Kommune, der afgør om frostperioden er så intensiv og vedvarende, at vilkåret er gældende.